Ч. 223 (14.766). Львів, неділя 10. жовтня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gtówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Анґлія не дасться втягнути

У ПРОТИЯПОНСЬКУ АВАНТУРУ.

Британський міністр координації оборони держави сер Інскіп у своїй промові остерігав англійців перед всякого роду небезпечними авантурами. А саме він дістав чимало листів, яких автори домагаються від британського уряду енерґійних кроків проти Японії. Велика Британія не може легкодушно брати на себе такої ініціятиви в цьому напрямі. Її відповідальність велика, тим більше, що багато европейських народів орієнтує свою політику після британської. Велика Британія не може легкодушно ухвалювати політики, якої не моглаб у майбутньому виконувати

АМЕРИКАНСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ НЕ ХОТЯТЬ ІНТЕРВЕНЦІЇ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

Щоденник „Філядельфійський дослідник" перевів серед членів Конгресу анкету щодо співдіяння Злучених Держав у протияпонських санкціях чи іншій інтервенції Ліги Націй на Далекому Сході. Як виходить з дотеперішніх відповідей, більша частина послів рішуче висловилася проти якоїнебудь активної інтервенції.

—o—

Італія таки переводить

ЧАСТИННУ МОБІЛІЗАЦІЮ?

Амстердамська преса твердить, що в Італії мобілізовано річники 1909. і 1910.; крім того мають змобілізувати річники 1906., 1907. і 1908. З того 40.000 вояків вислали на Сицилію і 30.000 до Калябрії, не враховуючи туди 20.000 призначених до Лібії.

ЗМОБІЛІЗОВАНІ ЧАСТИНИ ВІДПЛИНУТЬ ДО АФРИКИ.

До Відня дійшла вістка, що у Римі пояснюють мобілізацію підготовою до змін у залогах у Лібії та Абісинії.

Вчора вечором на чердаку корабля „Тоскана" відплило до Лібії 41 старшин і 1795-ох вояків у дивізії „Сабрата" і „Сірте".

УСПОКОЮЮТЬ ЄГИПТЯН.

У Єгипті частина публичної опінії занепокоєна збільшенням італійських залог у Лібії. Півофіційна „Інформаціоне Діпльоматіка" відповідає, що італійський уряд рішив вислати до Лібії 20. корпус ще у квітні ц. р. — тоді єгипетська публична опінія на це ніяк не зареаґувала. Якщоб Італія вислала навіть ще нові війська до Лібії, це зовсім не повинно непокоїти єгиптян, бо їхній уряд добре знає, що італійська політика дуже льояльна супроти Єгипту. Лише з огляду на міжнародні обставини, незалежні від політики Єгипту,

Італія скріплює і може дальше скріплюватиме залоги в Лібії.

Не було ніякого нападу

НА БРИТІЙСЬКИЙ КОНТРТОРПЕДОВЕЦЬ.

Британська адміралія повідомляє: Слідство виявило, що ніякий підводний човен не атакував британського контрторпедовця „Базіліск" коло рога Леон, на східньому побережжі Еспанії.

Цікаве, що згаданий комунікат не заперечує оповідань залоги „Базіліска", яка твердить, що підводними ґранатами мабуть затоплено підводний човен. Виходило би, що „Базіліск" затопив підводний човен, який його зовсім не нападав.

НАПАД ГИДРОПЛЯНУ НА ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Як довідується Авас, британська морська влада в Ґібральтарі дістала радієву телеґраму з італійського пароплаву „Етторе", що між Альмерією та Аліканте напав на нього гидроплян невідомого походження, але його не ушкодив. Британські контрторпедовці, що патролюють Середземне море, негайно відплили на місце нападу.

Збомбардували Аліканте.

4 великі національні бомбові літаки збомбардували вчора Аліканте; є кількадесять убитих і ранених.

НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

Національне командування повідомляє: На астурійському фронті національні війська заняли багато ворожих становищ і дійшли до гір Сарйон; на фронті Леону відбили вони з втратами кілька ворожих наступів. На араґонському фронті нац. війська очищують терен між ріками Ґаллеґо і Пзва та навязали звязок із кольоною, що оперує від сторони Ілерґа, на південному фронті вони здобули гору Санта Барбара.

НОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР?

У париській пресі появилась поголоска, що французьким амбасадором в Еспанії на місце Ербена стане Делякруа, теперішній посол у Празі.

Потреба та брак обєднуючого чинника.

Львів, 9. жовтня 1937.

І „Діло" і „Новий Час" і „Нова Зоря" і „Вісти" і „Мета" і „Свобода" і „Голос", словом, вся без виїмку українська політична преса ріжних відтінків однодушно зареаґувала на теперішній наступ польської сторони. Кожний із тих часописів звернув увагу на інший момент тієї протиукраїнської наґінки:

Вся українська преса про це писала і пише. Протестувала УПР, як еманація УНДО, протестувала й УСРП. Ображеними й загроженими у своєму істнуванні почувають себе і „Просвіта" і „Рідна Школа" і вся кооперація і всі українські стани, бож пропаґована сьогодні польськими шовіністами засада збірної відповідальности бє в усе зорганізоване українство.

І тому здавалось би, що нема вже кращої нагоди, як тепер, щоб зорганізований український загал виступив однодушно, щоб гідно й достойно заманіфестував своє становище зо

тієї нечуваної напасти, та щоб поруч із маніфестацією назовні створив зпоміж себе якесь таке вужче тіло, яке призадумалось би і над деякими реальними можливостями протидіяти польській громадянській протиукраїнській дурійці.

Але бувають інколи речі дуже ясні і дуже прості, що їх найважче перевести в життя. Коли говоримо про якенебудь діло, то відразу виринає запит: хто? Хто має його робити? Хто міг би перевести таку всеохоплюючу маніфестацію українських галицьких зорганізованих сил, хто міг би звести до одної салі — коли навіть не всіх взаємних політичних та ідеольогічних противників з українського національного табору, то бодай їх велику частину? Хто міг би своїм авторитетом вплинути, щоб у цій одній конкретній справі бодай на мить втишилась взаємна гаркітня, не під гаслом взаємної толеранції, бо це гасло викликує в деяких колах засадничі застереження, а під гаслом національної самооборони?!

І ось приходиться ствердити річ найсумнішу, таку, якої справді досі в нашому безталанному житті ще не бувало: нема у нас такого чинника, який міг би успішно перевести мобілізацію самооборонних національних сил! Коли залишити осторонь авторитет Митрополита, якого важко без крайньої потреби використовувати для речей практично-організаційних, то нині нема у нас — на превеликий жаль — ніякого такого громадянського осередка, на якого поклик зійшлись би навіть у такій справі представники ріжних українських партій, груп та течій, всіх станів і звань, всіх установ та організацій. Нема такого чинника, якого ініціятива не викликала б відразу з ріжних сторін застереження щодо його компетенції. Ясна річ, що сама можливість такого застереження згори виключає і саму ініціятиву, бо це надто поважна справа, щоб допускати в ній якінебудь несподіванки від земляків та наражуватись на можливість невдачі.

Стверджуємо тільки самі факти. І з цих фактів виводимо ясний для кожного висновок: далі так бути не може. Адже не підлягає сумніву, що сам стан такої пустки у нашому національному житті спонукує польські організації і польську пресу до такої завзятої боротьби, яка не має ніяких скрупулів і ніякого стриму. Тому такий авторитетний чинник мусить повстати. Треба би не вірити в самозберігаючий інстинкт нації, щоб сумніватися, чи такий чинник у нас буде. Він буде скорше чи пізніше, повстане в такий чи інший спосіб, але повстати мусить, закінчуючи нинішній нестерпний період відсутности громадянського авторитету.

До чого не може допустити ні Франція ні Анґлія?

(Від власного кореспондента).

Париж, 4. жовтня 1937.

Рим і Берлін заманіфестували перед світом свою солідарність, а зустріч двох диктаторів заповнила цілі сторінки ґазет у всьому світі. Водночас і Париж і Льондон зосередили свої злучені воєнні фльоти на водах Середземного Моря, себто зібрали нині найбільшу воєнну морську силу на тому теплому й соняшному морі Европи та слухали чи не з найбільшою увагою берлінських промов. Італійська дипльоматія дістала спільну анґльо-французьку ноту в справі італійської, нині — по останній промові Мусоліні у Берліні — вже зовсім явної воєнної інтервенції Італії в Еспанії.

Вісь Берлін—Рим загрожує усім морським шляхам Великої Британії і Франції на Північному та Середземному Морі, в першій мірі анґлійській дорозі до Індій та французькому комунікаційному шляхові до Північної Африки; вісь Берлін— Рим загрожує та відтинає Францію від усіх її европейських союзників; вісь Берлін—Рим кидає силою свого динамізму Велику Британію і Францію у примусову, і то якнайтіснішу співпрацю.

Яка була традиційна французька політика в ході століть на европейському континенті?

Якщо вільно відповісти на таке зложене питання кількома реченнями, то треба було би сказати ось так:

Спершу боротьба королівської Франції — збройна і дипльоматична, щоб не допустити до окруження французької землі державами під володінням Габсбурґів, що відгравали тоді ролю зединителів усіх германських земель; володіли тоді Габсбурґи в Австрії та в Еспанії, що мала в тім часі у своїх руках Бельгію й Італію.

Вестфальський мир з 1648 р. — найкращий дипльоматичний інструмент французької закордонної політики, бо він не дозволяв на зединення німецьких земель, а навпаки — розпорошував їх, розбиває Велика Революція у Франції та революційні імперії Наполеона І. і Наполеона III.

Французи своїми руками (гасла національної соборности французької революції, адміністраційні декрети політичного зединення німецьких земель Наполеона І. та поміч Наполеона III. у збиранні італійських земель в одну цілість) будують, чи радше приспішують розвиток над своїми кордонами двох сильних національних організмів: Німеччини й Італії, які будяться до свого національного життя.

Блискуча довоєнна політика Франції під проводом міністра Делькасе кидає цілий світ проти Німеччини Гогенцолернів. Дальші події ми всі бачили вже своїми очима. У 1937-му році вісь Берлін—Рим зударяється щораз частіше з анґльо-французьким бльоком.

У сучасну хвилину вся Европа уподібнюється до метод та установ Середновіччя. В економічному житті держави замикаються наче фев-

---

ФРАНЦ ГЕРЦЕҐ.

Битва під Маратоном.

Золоту буллю видали в році 1222, битва під Могачем була у 1526 р., Мартин Лютер уродився в 1483, Америку відкрили в 1492., мир у Сатмарі заключили в 1711. році, але коли була битва під Маратоном, цього бігме, не знаю.

А прецінь ми вчилися цього в гімназії. Я навіть пригадую собі деякі подробиці з того часу. Підчас викладу нашого вчителя історії половина учнів дрімала з заплющеними очима; тільки в останніх лавках було голосніше — там ґрали товариші „айн унд цванціґ". Я сидів непорушно на своєму місці і читав під лавкою повість Йокая. Професор Терек пояснював фістульовим голосом битву під Маратоном.

Коли на кінці години задзвонив дзвінок, я швидко сховав книжку під лавку, хоч професор усе ще не скінчив свого маратонського оповідання.

— Атени заплатили за ту свою славну перемогу життям стодевятьдесятьдвох героїв...

Перервав і закінчив:

— На другу годину підемо далі...

І вийшов.

•

При матурі знову згадали про маратонську битву.

Мене питали про золоту буллю, про битву під Могачем, про Мартина Лютра та про відкриття Америки. Я відповів на всі питання бездоганно.

— Но, може буде вже досить? — спитав несміливо директор, звертаючися до інспектора.

— Ще щось про битву під Маратоном... — вмішався професор Терек.

А що інспектор не обізвався, то я почав голосом рішучої розпуки:

— Атени заплатили за ту свою славну перемогу життям стодевятьдесятьдвох героїв...

І нараз мене схопив такий сильний кашель, що я не міг зловити віддиху і не міг далі говорити.

Інспектор кинув учителеві погляд повний вдоволення і директор теж утішився.

— Но, досить!

Я сів покірливо і зробив таку міну, якби мені було жаль, чому я не міг сказати про Маратон усього, що я знав! Але в душі я радувався незвичайно, бо почував себе „зрілим"! Тепер я знав, що вже ніхто на світі не буде мене більше питати, коли була битва під Маратоном!

•

Минуло багато років і я гадав, що світ уже забув про битву під Маратоном. Тим часом гріхи молодости озвалися.

Я вибрався у подорож до Греції, їздив трохи морем і приїхав до Атен. Увесь час я мав товаришку подорожі місс Кент, прегарну, милесеньку анґлійку. Ніхто не знав ближче цієї дами, ані звідки і куди вона їде. Вона подорожувала сама, давала собі раду з невтомною енергією на всіх двірцях і всіх пристанях, при обідах і вечерах, на кораблі поводилася з незвичайною самопевністю. Панна Кент була дуже симпатична, струнка, хоч і не худощава, мала цікаві холодні очі, а її уста соковиті та задиркуваті були трохи змислові.

Як самостійна особа, що цю самостійність скрізь зазначувала, вона не робила ніяких знайомостей і розмовляла тільки з корабельними офіцирами напів службово.

Коли ми обїздили ріґ Матапану на кораблі „Орест", знявся вітер і корабель почав сильно хитатися. Панна Кент мало не зомліла на чердаку коли я подав їй руку, але за хвилину глянула на мене гострим зором і не сказавши ні слова гордо відійшла до своєї кабіни.

І ось нараз вона стояла поруч мене на мармурових ступнях святині в честь Ніке, яку вибудував Перікль на Акрополі на славу маратонського бою. І тепер місс Кент не дуже звертала на мене увагу. Коло неї тупцював влізливий француз, що бігав між колюмнами Партенону. Вона і оком не глянула на нього. Він підкупив кельнера, щоб зарезервував йому в ресторані місце при столику гарної анґлійки.

Місс Кент стояла при мені і дивилася мрійливо у замрячену далечінь. Вітер трохи розвіяв її волосся, а вираз її обличчя, що мало в собі щось суворого, став мякший, більше жіночий.

Я відчував дуже виразно, що вона шукає способу, як почати зі мною розмову. Видко, що самітність уже докучила їй і вона хотіла трохи бути жінкою.

Нас водив горс…тий провідник і давав нам пояснення голосно:

— Ось там бачать панство Німфові гори. Оті верхи там праворуч Пентелікон славний своїми мармуровими зложжами.

— А там далі за горою? — спитала місс Кент.

дальні замки, спрямовуючи своє господарство до самовистарчальности; воскресли теж і корпорації як організаційна економічна система; у політичному житті лютує нетолеранція, за політичні переконання вбивають чи вязнять людей, нині як колись бувало за релігійні переконання, хоч релігію теж переслідують (іще як!) у XX. столітті; повернулись теж ідеольогічні війни.

Нині фрази: боротьба з фашизмом у комуністів; боротьба з комунізмом у фашистів; боротьба з комунізмом і фашизмом у демократів — усі ті виборчі гасла — „шлягворти“ на внутрішньому ринку, вдираються теж і до гасел закордонної політики держав.

Історія дипльоматії відбиває наче у дзеркалі, що таке діялося вже і давніше: документи дипльоматичних канцелярій давньої Франції, Еспанії, Англії чи Імперії доказують, що під гаслами — тоді найчастіше оборони християнства — йшла завжди боротьба за територію. Еспано-французькі війни в Італії ведені були, і то як еспанськими, так і французькими королями під знаменем оборони Італії і християнства перед музулманським світом!

Остання англьо-французька нота до Італії, що остерігає цю великодержаву, що дальший наплив італійських вояків до Еспанії може мати необчислені міжнародні наслідки, велить італійській пресі кидати на західно-европейські демократії підозріння, що вони є за большевизмом в Еспанії... Якщо є між Італією, Францією, Великою Британією і Німеччиною якінебудь вигляди на порозуміння, то саме їх одноזгідність у тому, що до **большевизму в Еспанії допустити не можна!**

Але ні Франція ні Англія не можуть дозволити хіба, що ті держави зрезигнують зі свого становища у світі, — щоб під гаслом помочі фашистівській Еспанії Італія і Німеччина окружили з трьох боків Францію та перетяли головні комунікаційні морські шляхи Великої Британії і Франції.

Юрій Студинський.

Ні боротьба ні мир
у Православній Церкві в Польщі.

Цю статтю містимо, як дискусійну. — Редакція.

По короткому затишші у справах Православної Церкви на Волині знову почалися розбіжности, над якими українські громадяни, читаючи недоговорені пресові вістки, здивовано зрушують плечима: що це все значить?

Короткий хід подій такий: від ВУО — ухвала проти епископату, в тому числі, виходить і проти архиепископа волинського Олексія; афіша посла Скрипника з заповідженням віча в Почаєві в день свята преп. Йова й саме віче з відповідними ухвалами; від митрополита Діонизія — офіційна просьба до центральної і локальної волинської влади з домаганням не допустити до віча, що моглоб понизити свято та привести до заколоту, і нарешті виступ митрополитального „Слова“ (ч. 38), яке у вступній статті висміює постанови ВУО такими ідкими словами:

„Воно (ВУО) ухвалює звернутися з цілою низкою „меморіялів“: меморіял до Його Блаженства, митрополита Діонисія, меморіял до міністра ісповідань, меморіял до міністра внутрішніх справ, меморіял до „центральної влади“..., поклик до міністра фінансів, а вразі необхідности й до п. Президента Республики... Серія меморіялів. Це свідчить уже про якісь органічні причини таких слабих вислідів праці Волинського Національного Обєднання“ і т. д.

Вже сам тон ухвал і полеміки говорить про те, що між ВУО і митрополитом Діонисієм суперечки дійшли до краю. Це ясне. Зате незрозумілим для волиняків є те, чому саме в цьому моменті виринули постанови ВУО, коли на обрії ніщо не віщувало бурі, коли перед цим нічого такого не сталося, що раптом штовхнулоб його до несподіваного боєвого виступу?

Особливо здивував виступ посередньо й проти архиепископа Олексія і то зараз по його ювилею (15-ліття епископської хіротонії). „Бюлетин Польско-Украін.“ говорить навіть про тертя між ВУО й архиеп. Олексієм. Чи дійсно так є, не знаємо, бо Кремянець мовчить.

Мимохіть згадаються подібні непорозуміння та навіть відкрита боротьба між вищою церковною владою і тими чи іншими українськими колами з попередніх років

Візьмім 1924 рік. Між митрополитом Дионисієм та українськими діячами дійшло до порозуміння, наслідком якого мало бути задоволення національних потреб української пастви, що й потрохи переводилось в життя: перша почаївська постанова св. Синоду про допущення української мови в церковній практиці, українізація кремянецької духовної семинарії, український церковно-релігійний часопис, українські підручники й календарі, відкликання нового стилю в церковній практиці на українських і білоруських землях, початок друку українською мовою службової евангелії і т. д. Але після короткої „передишки“ прийшло загострення, на Волині неприєднаний рух знову зріс, відбувся волинський церковний зїзд 1927. р., а в ході боротьби прийшла втрата майже всіх здобутків.

Кому це було потрібне: українцям, чи кому іншому?

Проходили роки. Українці зрозуміли необхідність зрозуміння. Дійшло до створення „митрополитальної ради“. І знову події пішли такими шляхами, що ця „дошка рятунку“ висмикнулася зпід ніг і почалися нові суперечки, боротьба й втрати.

Знову було зробили українці спробу порозумітися з вищою церковною владою, але вже з іншого табору, а саме: на форумі Т-ва ім. Петра Могили в Луцьку, куди на організаційні збори прибув митрополит Діонисій та архиєп. Олексій. І знову за якийсь час розлам між Варшавою й Волинню.

Тепер маємо подвійний фронт: між Волиню і Варшавою та буцім то Луцьком і Кремянцем.

Ось так „вирішуються“ й „налагоджуються“ справи української Православної Церкви вже 13 років.

Не ставимо тут собі завдання насвітлювати, хто і в якій мірі завинив, хто й чому має потребу чи інтерес воювати. Українське православне громадянство починають цікавити інші сторінки цієї боротьби: сенс її, користи від неї для Церкви й народу, скриті від очей пружини, що її підсилюють.

Згори й категорично заявляємо, що всі домагання, які ставлять українські кола вищій церковній владі, слушні та виконання їх конечне для життя й розвитку нашого народу. Але всі бачать, що дотеперішня боротьба бажаних наслідків не дала, навпаки, потягла за собою чимало втрат. Крім цього вона весь час тримає обі сторони й маси в стані подразнення, а саме церковне життя в стані анархії, що виключає плянову конструктивну працю, — все крок наперед, два назад, або навпаки.

Дуже сумні висліди тринадцятилітньої „церковної війни“, сьогоднішній стан української Православної Церкви, занедбання освітньої праці серед віруючих мас, сектантство та обективні правно-політичні умовини, в яких живе Прав. Церква у Польщі мимохіть наводять на думку, що одна і друга сторона повинні радикально змінити методи свого поступовання.

Зокрема напрошуються такі думки:

Національне освідомлення українських віруючих мас на північно-західних землях, особливо на Волині так зросло в широчину й глибину, що на цілковите очищення церкви на наших землях від російської домішки з передвоєнних часів уже найвища пора; не нехтуємо тут інтерсів частини російського населення міст та чехів по селах.

Продовження сьогоднішнього стану боротьби розстроює церковний організм і робить його дуже податливим на сторонні впливи, серед мас і духовенства, що шкідливо відбивається на інтересах і церкви й українського народу.

Сьогоднішня боротьба властиво не є ніякою війною, а взаємним дошкулюванням, дратуванням, встромлюванням шпильок у найболючіші місця та... компромітацією в очах і своїх і чужих. Або воювати в повному розумінні цього слова, змобілізувати ввесь нарід, усе духовенство, виступити духово озброєною міліоновою масою та вести боротьбу аж до кінця; стверджуємо, що за 13 років це можна було зробити, можна було створити пресовий орган боротьби, кинути в маси тисячі летючок і брошурок та накреслити ясну й виразну „лінію поділу“. Але требаб шукати інших шляхів. Бо справді, на стільки років — один зїзд, раз на два-три роки якесь віче, час-від-часу якийсь паперовий протест — це неповажно.

Від самого початку боротьбу за права українства в церкві веде її то той, то інший інте-

— Там є знову море, маратонський залив, де відбулася славна маратонська битва.

Маратонська битва?! Щось про неї я знав... і звернувшись до провідника, я сказав:

— Атени заплатили за цю славну перемогу життям своїх стодевятьдесятьдвох героїв...

Міс Кент нагло звернулася до мене. Хвилинку дивилася на мене з усмішкою і спитала ніжним голосом:

— Будь ласка скажіть, коли була ота маратонська битва?

Маратонська битва! Якби вона була спитала мене про золоту буллю, про битву під Могачем, про Лютра або про Америку, то я міг би був легко їй відповісти — ні, вона мусіла спитати саме про битву під Маратоном! І нараз я пригадав собі повітря душної шкільної салі, голос свого вчителя Терека, книжку, яку кралькома я читав під лавкою і під впливом таких асоціяцій, може через сугестію, найшов на мене страшний кашель. Я шукав віддиху, а не міг віддихнути...

Міс Кент глянула на мене з погордою і провідник почав стукати у мої плечі. Мабуть лякався, що я можу впасти трупом на ступнях святині, як стодевятьдесятьтретя жертва під Маратоном.

Коли я оправився, побачив, що Міс Кент стоїть уже високо на Партеноні. Коло неї бігав довкола французик, розмахуючи руками — може оповідав їй про битву під Маратоном. І Міс Кент чемно всміхалася до нього.

Тоді я рішив, що на злість усьому світові — ніколи і не буду старатися вивідати, коли була битва під Маратоном.

Переклав а б

—o—

лігентський гурток чи відлам громадянства або й поодинокі особи. Сьогодні діється те саме — виступає лише одна група, цілковито нехтуючи всі інші відлами українського громадянства. І через те митрополитальне „Слово" дозволяє собі відповідати їй їдкими жартами. Церковна справа — справа українського загалу й для оборони її повинно бути змобілізоване ціле українське громадянство. Доки на церковному ґрунті не сконсолідується все українське громадянство, доти боротьба за права в Церкві буде безплідною й навіть шкідливою.

Унормування церковного життя мусить бути самоціллю, а не атутом у руках політичних гуртків чи засобом добувати сторонні цілі, а тим менше повинні ці гуртки чи одиниці мріяти про підпорядкування собі ерархів чи перетворення їх у власне знаряддя, бо такі наміри усувають усякий ґрунт для порозуміння.

Варшава далеко, обсервувати безпосереднє життя Волині, Полісся чи Холмщини не може, уявляє собі це життя таким, яким воно було перед десяти роками і через те реагує на його прояви в дуже спізненій формі, — так, як би батько відповідав повнолітньому синові, якого давно не бачив, як малому хлопцеві. Митрополія зовсім не знає, як далеко вперед посунулася за останні роки національна свідомість нашого народу на місцях. Звідси взаємне непорозуміння, підозріння, дошкулювання й т. д.

Все це каже, що як українське громадянство, так і ерархи повинні зревідувати свої методи й засоби, з помічною яких вони досі „полагоджували" церковні справи.

В житті вже так буває: коли безсилі дипльомати, їх заміняють менш дипльоматичні форми, а коли ті форми кепські, треба вертатись до дипльоматії, тільки поліпшувати її методи.

Партизантка й взаємні колючки це неповажна забава у поважній справі.

Віднов.

Перший етап автономії.

Склад Губерніяльної Ради в Ужгороді.

Крім поданих уже в „Ділі" 9 членів, вибраних краєвим представництвом, членами Губерніяльної Ради, що їх іменувала чеська влада, стали: д-р Вацлав Тейше — управитель державної лічниці в Мукачеві, Василь Щерецький, предсідник хліборобської палати в Ужгороді, Михайло Буккович, староста з Велятина, Андрій Кухта, хлібороб зі Середнього, І. Росол, залізничий урядовець з Ужгороду, Іван Васко, учитель в Мукачеві, д-р Леопольд Палькович, адвокат з Ужгороду, д-р Михайло Бращайко, адвокат з Ужгороду, М. Гайович, купець з Мукачева.

Позатим до Ради ввійшло 6 членів краєвого виділу: д-р Антін Штефан, адвокат із Рахова, Павло Сидор, секретар у Мукачеві, д-р Олександер Кро, адвокат із Берегова, Антін Кекус, секретар соц.-дем. партії в Ужгороді, Юрко Бенце, хлібороб з Білок та Ігнат Фегер, секретар в Ужгороді.

Національний склад Ради такий: 15 українців та „русских", 5 мадярів, 3 чехів і 2 жидів.

—o—

Для чийого добра?

ЩЕ ПРО ЦЕРКОВНІ ВІДНОСИНИ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Переслідування релігії та духовенства не є ніякою новиною. Навпаки, це стара правда, як само християнство. Але... завжди якось так бувало в історії кат. Церкви, що такі немилі речі робили чинники, які стояли поза нею. І це від біди можна зрозуміти та менше цьому дивуватися.

Одначе як зрозуміти те, що роблять з нашим духовенством на Лемківщині? — Це вже куди трудніша справа. Там діються дивні речі, може навіть за дивні, коли візьмемо під увагу устрій та систему управи католицької Церкви. Недавно подали ми („Діло", ч. 201.) коротку вістку про здержання місячної платні 30-ом нашим священникам на Лемківщині, ніби за кару за те, що вони мали читати „Український Бескид" і „Нашого Лемка". Тих, що знають теперішні „лемківські" церковні відносини, цей факт не дуже то здивував. Там бували і можуть бути ще дивніші речі. І цими саме справами, включно до останнього факту, дещо ширше займемося та їх проаналізуємо.

Шан. Читачам добре відомі справи переношення священників на Лемківщині. Пересилення душпастиря з одного села в друге є деколи для добра Церкви конечне і правом приписане, деколи й дуже побажане, тому церковній владі в засаді мусить прислуговувати таке право: це самозрозуміла річ. Але є переношення й переношення. Нпр.: о. К. Саля перенесли перший раз з Мшанної коло Дуклі до Радоцини, відтак до Чорного коло Горлиць. Друге село віддалене від першого лише 70 км., та не битої дороги, а 70 гірських кільометрів. Відсіля перенесли його до Ростайн, віддалених від попереднього села також лише 40 км. Річ ясна і зайво тут доказувати, що то за „місця", якими зґаданого священника так щедро обділюють. Не виключена річ, що цій владі йшло про добро згаданого священника: щоб відпочив собі по трудах (у названому селі, де тимчасом о. Сальо перебуває, є аж 1... вірний!). Усе можливе; та таких прикладів, де священник не вспіє набути собі навіть „квазідоміцілюм", лише стає простої гейби „ваґус", є більше. Навіть досить гумористичні оповідання кружляють довкола їхніх (розумій: українських священників на Лемківщині) при год, одисей. Нпр. о. Шведа перекинули з Горличчини в Сяніччину, до села Токарня коло Буківська; ні менше, ні більше — лише повних 100 км. віддаленого від попередньої „посади". Цю подорож відбув згаданий священник по апостольськи, себто пішки, бо грошей з причини попередньої суспензи не мав. З малою валізою в руках, в якій мав рушник, щіточку до зубів і молитвослов, ішов він з села в село та в кожному селі брав у місцевого священника „візу" — „прийшов тоді й тоді — відійшов тоді й тоді".

Ціль оцих переношень — простенька. Кожний священник має яке-таке ґаздівство: корову, деколи коняку, якусь хатню обстанову. Якщо його лише раз перекинуть 40—50 км., він мусить зліквідувати ґаздівство. (Були випадки, що священника перенесли перед самими жнивами!). Хто перенесений двічі — то якби погорів. Та як більше разів тоді може такий переношений священник мати хіба стільки „рухомостей", що їх змістить у валізці. Ніби воно й добре з одної сторони, що можна стрічати живий взір життя перших апостолів („сапієнс омнія секум портат"), та мабуть за багато було цього самому Риманові, бо припинив дещо оці переношення (коби хоч не в злий час вимовити!).

Другим засобом боротьби з духовенством є суспензи. Дух католицької Церкви взагалі не любить кар; церковне право вважає кару, як „малюм нецесаріюм" — крайню конечність, яку пристосовує у виїмкових випадках, по вичерпанні всіх лагідніших засобів. Просто клясичними виходять відповідні приписи ще тридентського Собору (Нов. Кодексу Кан. 2214. § 2): „Нехай памятають Єпископи й інші Ординарії, що вони пастирі, а не переслідувачі, та що слід їм у такий спосіб вести підчинених, щоб не володіли над ними, лише любили їх як синів і братів і старалися напімненнями та прикладами відводити їх від недозволених річей; — якщо би навіть тамті провинилися, щоб не спішилися з належними карами; якщо вони навіть з людської немочі згрішили би, нехай стосують поручення Апостола" (Павла — зам. авт.) ... і т. д.

Таке буває у практиці по всіх католицьких дієцезіях. Суспензу у практиці пристосовують виїмково рідко та за дійсно великі провини. Тимчасом о. Яків Медвецький грозив суспензою одному священникові, опираючись на неправдивому доносі, що цей священник рубає ерекціональний ліс, котрого фактично нема в парохії!) Вкінці можна сміло сказати, що суспенза прикріша для ординарія, як для самого суспендованого.

На Лемківщині зовсім інакше. Дотепер було там суспендованих аж 10 священників! За ними не було ніякої неетичної провини; це люди, що на Лемківщині були місіонарями (між іншими о. Степан Ядловський, людина таких здібностей і таких великих моральних вальорів, що просто траґедією є, що він мусить жити в р. гірських пустелях — до того від Великодня ц. р. суспендований). Їхня провина хіба та, що вони відважно виступали як українці.

Врешті третій засіб у дошкулюванні нашому духовенству — це здержування платень, дотації. Ця платня розмірно невелика, 60 і кілька золотих; але треба тямити, що вона майже одиноке джерело доходу священника на Лемківщині, головно в такій парохії, де є ледви один (sic!), кількох, або кільканадцятьох вірних (Липовець коло Ясписьк, Мшанна коло Дуклі, Чорне коло Горлиць, не згадуємо вже Тилави, Радоцини і т. д.). То-ж удар цей, ніде правди діти, досить болючий, але його наше духовенство видержить так, як видержало й дотеперішні удари.

Для чийого добра це робиться? Хто матиме з цього користь? Католицька Церква? Ті, що такі речі роблять, ще не мають цивільної відваги „взивати імени Господа Бога надармо"! Правду кажучи, ми навіть радо хотіли б це почути. Радо тому, що маємо безспірні доказ.

що такі ходи робляться саме наглядно на шкоду католицької Церкви. Коли нпр. священика, що ревно в селі попрацював і довів до того, що „православне" село громадно зачало ходити до греко-кат. церкви та заявило волю формально вернутися до католицької Церкви, саме тоді переносять о. С. — то що це значить? Другий доказ: приходить делегація селян теж з православного села, щоб таку й таку справу їм о. Я. Медвецький, як апост. адміністратор Лемківщини, полагодив; у присутности людей, між котрими були (нарочно!) православні, які разом з уніятами просили за свого місцевого священика (бездоганного та дуже ревного!), о. Медвецький розлючений називає того священика „драбом"...

Або як це зрозуміти і чим бодай силуватись оправдати те, **що католицький ординарій з майна католицької Церкви підпомагає москвофільські читальні** (Чорноріки), які ніколи в минувшині не були з духа католицькими та що сьогодні такими не є, лише навпаки: завсіди і найнагляднїше тяготіли до московського православія?! Сьогодні в цих читальнях завішують поруч Наумовича московські емблеми — молот і серп, читають нелеґальну комуністичну літературу — і все в порядку... Нехай старі будуть москвофілами, а молоді большевиками — аби лише не ставали свідомими українцями! Чи може бути кращий доказ ділання на шкоду католицької Церкви? Хіба ні!

Робиться це **на шкоду католицької Церкви та на злість українцям.** Ось ще один доказ: о. Я. Медвецький позичив 95 тисяч золотих москвофільському товариству „Бескид" у Сяноці, між якого членами є М. П., що розвівся з першою своєю жінкою, перейшов на православія, оженився другий раз і брав якнайактивнішу участь у перетяганні лемків на православія; він тішиться в о. Медвецького найбільшим довірям; — або врешті о. Володимир Вахнянин, що тайно і явно брав участь у пропаганді православія на Лемківщині (село Тилява 1926—1928 р. р.), приймав вищого православного духовника — сьогодні є „консультором" о. Медвецького! Хто буде „valde suspectus de schismate"?

Дальше: коли здержання платні має бути карою за читання преси, то певно ця преса мусить бути ворожа католицькій Церкві, і то дуже ворожа! Іншого висновку не можна витягнути. Треба цю справу вияснити й виказати цю „ворожість". Ця преса — то „Український Бескид" і „Наш Лемко". Перший орган — це чисто й виразно католицький часопис, редаґований у найчистішому католицькому дусі. Протектором його є перемиський епископ, відомий зі своєї особливої католицької ревности. Другий орган „Наш Лемко", подібний до першого; він стоїть теж на здекларовано католицькому становищі. Оце ці страшні часописи. **Чи чував хто таке, щоб десь якийсь ординарій забороняв читати католицьку пресу?** Це щось неприродне і нельоґічне і цього ніяк у площині католицької релігії не можна вияснити. А можна це вияснити, чи там зрозуміти лиш у площині політики: боротьба української національної ідеольоґії із загибаючим москвофільством.

Саме перемиському епископові майбутній історик нашої Церкви запише як велику заслугу — радикальне вилічення Лемківщини зі застарілого москвофільського боляка. Цю успішну та спасенну курацію цей владика уже перевів на 90% і щойно напередодні повного завершення цієї найбільшої католицької праці — усунули його з Лемківщини. Бо, видно, комусь те москвофільство на Лемківщині потрібне.

Що москвофільство на Лемківщині також вимирає, видно хочби з того, що на все лемківське духовенство є всього 13 „русских" священиків. І ледви чи трьох з них має менше, як 60 літ, або, іншими словами, **за 5—10 років не буде на Лемківщині ані одного „русского"** (до них зараховуємо о. о. Медвецького, Секержинського й Вахнянина). Ми зовсім не спішимося правити їм панахиди — нехай живуть і сотню літ та своїми очима оглядають остаточну тріюмфальну перемогу української національної ідеї на Лемківщині — але так мусить статися. А того, щоб їхні діти не продовжували існування москвофільства на Лемківщині — не боїмося. Діти москвофілів з правила не „бавляться" в москвофільство; вони або переходять в український табор, або вдають дійсних москалів, або переходять на латинське, як ось діти о. Секержинського.

Думаємо, що ніхто сьогодні (навіть о. Медвецький) не може сумніватися, що час працює на нашу користь і навіть здержування платні чи перекидування священиків „за кару" — нічого тут не поможе.

Като.

Очевидно свідок домагається, щоб йому виплатили відшкодування, бо його спровадив до Львова поліційний агент.

Св. Станислав Фішер, поляк, заприсяжений зізнав, що в листопаді 1918. р. мав ресторан при вул. Мартина ч. 1. Чув про вбивство Лінтнера та родини Мехонських. Ресторан заняли українські вояки, а свідок з родиною був у пивниці. Не чув, щоб українські вояки розмовляли про вбивство Лінтнера чи Мехонських. Свідок про підс. Хомяка не чув тоді ні його не знає. Додає, що про вбивство Лінтнера та родини Мехонських може багато сказати якийсь Ярославський, який служив в українському війську.

Св. Тадей Фішер, заприсяжений зізнав, що в листопаді 1918. р. мешкав у батьків при вул. Мартина ч. 1. Одної днини впала до помешкання його батька українська стежа і шукала за братом свідка, який служив при леґіонах. Чув від якогось Ярославського, який служив в українському війську, тепер мабуть служить при польському війську, бо бачив його одного разу вже „сержантом", щоб береглися якогось підстаршини, бо він убив родину Мехонських. Далі описує однострій та озброєння того підстаршини. Оглянувши групові фотографії свідок показує на хор. Яворського як подібного до того підстаршини, що мав убити родину Мехонських. Приглянувшись з усіх боків підсудному каже, що „він є дещо подібний до того підстаршини, але рішуче не може сказати, що це він". Додає на питання судді Бочара, що лице цього підстаршини було повніше. На питання прокуратора свідок каже, що в дні вбивства родини Мехонських, себто 7. листопада 1918. р., поляки ,між ними леґіоніст Рудніцький, стріляв зі скоростріла з наріжної камениці при Жовківській ч. 83. з вікон першого поверху до українських вояків, які були в камениці при вул. Мартина ч. 1, де мешкала рідня свідка.

При конфронтації зі своїм батьком Станиславом цей свідок заявив, що провідником стежі, яка шукала за його сином леґіоністом, був „оберляйтнант в австрійському однострою". Його жінка почастувала навіть цього поручника і вояків, які хотіли платити, але свідок не взяв від них грошей. На питання присяглого судді св. Станислав Фішер рішуче заявляє, що провідником стежі був „оберляйтнант" а не капраль. Додає, що дуже добре знав старшинські ступні австрійського війська як власник ресторану.

Св. Ксеня Ґануляк, 69 років, випросилася від присяги кажучи, що нічого не пригадує собі. Приглянувшись підсудному заявляє, що нічого не пригадує собі.

Відгомін польсько-української війни.

ПЯТИЙ ТА ОСТАННІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В суботу 9. ц. м. скінчились зізнання додатково допущених свідків. Зацікавлення розправою таке велике, що поліція обставила всі входи до салі розправи і головну браму окружного суду та пускала на салю розправ тих, які мали леґітимації. Всеж таки публика виповнила салю розправ по береги.

На початку розправи прокуратор поставив внесок, щоб трибунал переслухав ще Станислава Кравця, присутнього на коридорі. Оборонець підтримав цей внесок і трибунал рішив переслухати його.

І дійсно на салю ввійшов св. **Станислав Кравець**, поляк, заприсяжений (ростом і виглядом подібний до підсудного) зізнав, що в 1925. р. вели проти нього слідство за вбивство Лінтнера і Мехонських. **Свідок заявляє, що свідка запевняли перед слідчим суддею, що свідок є саме вбивником Лінтнера та родини Мехонських кажучи, що „це той сам"**. Тоді свідок заявив, що підчас польсько-української війни служив у польському війську і не міг повбивати цих людей. **Доньки Лінтнера рішуче запевняли, що свідок убив їх батька і пізнавали його по рості, очах, обличчю і носі.**

На домагання прокуратора свідок станув побіч підсудного так, що присяглі судді побачили, що свідок є правдивим двійником підсудного.

Обор. д-р Шевчук: А що ви казали, як вас так дуже пізнавали в слідчого судді?

Свідок: Я заявив свідкам, що я був польським вояком. Якщо обтяжуєте мене, то хочете кари смерти для мене, хочете моєї смерти. Я заявив, що до Львова я приїхав після того, як українські війська відійшли зі Львова. Лише тому, що слідчий суддя по батьківськи занявся справою і поліційний агент поїхав до Перемишля, слідчий суддя переслухав усіх свідків, які ствердили, що підчас польсько-українських боїв у Львові свідок був у Перемишлі. „Мені мозок висихав — заявив свідок — щоб у 1925. р. пригадати собі, де я був у листопаді 1918. р., щоби врятуватись від смерти. По переслуханні цих свідків мене звільнили — кінчить свідок.

СЕНЗАЦІЙНА КОНФРОНТАЦІЯ.

Після того предсідник сконфронтував зі св. Ґануляковою св. Омеляна Волосянського, але св. Ґанулякова далі заявляє, що нічого не пригадує собі. З черги сконфронтовано зі св. К. Лінтнеровою св. О. Волосянського. Св. Лінтнерова запевняє, що підс. Хомяк був з нижчим мужчиною. Впевняє, що св. Волосянський не був у неї другого дня по вбивстві її мужа. Св. Волосянський заявляє, що в дні вбивства був пор. Теліщак, другого дня був він з хор. Яворським. Коли св. Лінтнерова говорить без перерви, предсідник упоминає її, щоб не говорила непитана.

З черги прокуратор засипує св. Волосянського низкою питань. Свідок вияснює, що дійсно перед відходом на позиції вояки діставали перевязку. Додає, що кожного спокійного дня було коло 14—15 українців ранених і 3—4-ох убитих, 7. і 14. листопада було 80—100 ранених стрільців.

Сконфронтована св. Райхертова зі св. Волосянським не пізнає його. Св. Волосянський заявляє, що бачив десь уже лице св. Райхертової. Оборонець пригадує цьому свідкові її зі-

знання в слідчого судді, що той другий вояк, який перевязував її ранену руку, був бльондином та мав овальне лице. (Св. Волосянський є бльондином і має овальне обличчя).

На внесок оборонця предсідник трибуналу ствердив з протоколу її зізнань, що на другого вояка зовсім не дивилася і не пригадує собі його.

Обор. д-р Шевчук: А нині запевняє, що це була „хамовата твар".

Далі оборонець просить предсідника ствердити з протоколу, що св. Лінтнерова розмовляла чергового дня по вбивстві з убивником її чоловіка та зі свідком у сінях свого дому, а не на подвірю, як це зізнала її донька Хаверова та св. Савчинська.

По короткій перерві зізнавав св. **Лев Лозинський,** гр.-кат., не заприсяжений: У листопаді 1918 р. мав 14 років. Одного дня прийшов до помешкання його батьків хор. Яворський і признався, що вбив Лінтнера. Пізніше свідок чув у хаті, що хор. Яворський убив Лінтнера

тому, що з його дому стріляли до українських вояків. Опісля прокуратор засипав свідка низкою питань щодо одіння, озброєння та вигляду хор. Яворського, на які свідок дає вичерпуючі відповіді.

НОВИЙ ВНЕСОК ПРОКУРАТОРА.

Після того на внесок прокуратора трибунал допустив ще доказ зі св. **Михайла Міцури,** поляка, 34 роки. Заприсяжений зізнав, що в листопаді 1918 р. мешкав при вул. Жовківській ч. 48 напроти вул. Бальонової. Одного дня в

листопаді 1918 р. при вул. Бальоновій бачив українську стежу, бо ходив там до касарень за солониною. Каже, що пізнає підсудного, бо тоді бачив його на вулиці. Чи підсудний був командантом стежі, не знає. В якій годині побачив українську стежу — не знає. Далі оповідає, що бігав на Підзамче дивитися, як закопують живцем родину Мехонських. На питання оборонця в якій порі дня ходив за солониною і бачив стежу — свідок заявляє, що не може

пригадати собі, бо вже минуло 18 років.

Обор. д-р Шевчук: А якже можете пізнати підсудного, хоч його лише раз бачили?

Свідок мовчить.

Св. Ольга Овсіцька, уроджена в 1920. р., гр.-кат., ґимн. учениця, незаприсяжена (зізнає по польськи), каже, що з оповідання мами знає, що її вуйко хор. Яворський був ясним бльондином. Запевняє, що її вуйко був дуже побожним, отже не міг би вбити людини. Знає теж від мами, що її вуйко хотів навіть вступити до монастиря.

Обор. д-р Шевчук: Отже „паненка" каже, що мама мала запалення мізку. Чи так?

Свідок: Так.

Обор. д-р Шевчук: А чи большевицький комісар, — тепер мабуть розстріляний — Матвій Яворський є теж вуйко „паненки"?

Свідок: Так.

Обор. д-р Шевчук: Чи він теж був дуже побожний?

Свідок мовчить.

ВНЕСОК ПЕРЕВЕСТИ ЛЬОКАЛЬНУ ВІЗІЮ.

Після того оборонець поставив внесок, щоб трибунал перевів льокальну візію при вул. Бальоновій, щоб справдити зізнання Міцури. Оборонець ствердив, що у звязку з цією розправою витворилася „психоза брехні". Прокуратор гостро зареплікував проти промови оборонця у справі „атмосфери брехні", що витворилася на салі. Опісля оборонець поставив внесок, щоб трибунал переслухав ще як свідка капітана Рапацького на обставину, що коло 20 грудня 1918 р. була гарматна перестрілка поляків з українцями на відтинку Лисиничі і Підбірці та потвердить посередньо зізнання свідків Кобрина та Бойка.

Трибунал відкинув оба внески оборонця.

По півгодинній перерві ввійшов на салю перекладчик румунської мови, який переклав з румунської мови зізнання св. Сократа Іваницького, команданта української військової частини в Підбірцях. Св. Іваницький ствердив під присягою, що доручив підстаршині польової жандармерії відвести полоненого Терліковського до команди. Його вбив якийсь козак Василь Н. (знад Дону), якого негайно свідок наказав арештувати. Козак Василь Н. виправдувався тим, що полонений Терліковський хотів утікати.

З черги предсідник відчитав ще одні зізнання і відчитав 8 питань для суддів присяглих у справі вбивства родини Мехонських, Лінтнера в листопаді 1918 р. і двох полонених польських вояків у грудні 1918 р. у Підбірцях та в Лисиничах.

ПРОМОВА ПРОКУРАТОРА.

Після того в год. 1.30 пополудні почав промовляти прокуратор і майже в 2-год. промові підтримував акт обвинувачення.

ПРОМОВА ОБОРОНЦЯ.

В год. 3.35 почав промовляти оборонець. На вступі оборонець висловив свої міркування, що процес буде вестися в атмосфері спокою. Міркував, що до цієї справи підійдеться з підручником історії. Але так не сталося. Промова прокуратора загострила цю атмосферу. Тому просить суддів присяглих, щоби зберегли рівновагу духа тимбільше, що з 1918 р. залишилися лише риси. Мене — говорить оборонець — ніхто не переконає, що хто бачив лише 5 хвилин людину у військовому однострою та шоломі, може по 19 роках пізнати рішуче ту саму людину. Ми тут чули на салі розправ, що один свідок 19 років думав лише про пімсту. Бідна це людина. Нині цю ненависть, цю пімсту хочуть збрати в шати справедливости. Отже слід з 20-ох років вибрати зерно правди. Когож судите? Ми чули від прокуратора безліч епітетів під адресою обвинуваченого. Одначе не слід забувати, що судите боєвика з другої боєвої лінії, ветерана світової і польсько-української війни. Цього ветерана, якого тіло переоране ранами і близнами, [illegible]. Не диво, що єпископ за нього молиться, як про це згірдливо висловлювався прокуратор. Підсудному закидається дику ненависть до поляків та доконання за 45 днів, від 7. листопада до 25. грудня 1918 р. так багато вбивств. Виходилоб, що підс. огорнуло божевілля в цих днях. Якщоб підс. був душегубцем з вродженими нахилами до постійних вбивств, був би доконав їх нпр. у Сокільниках, де був уже 25. XII. 1918. Одначе хоч як прокуратор і слідчий суддя просліджували поведінку підсудного, не могли нічого знайти. Обговоривши поведінку підсудного від початку світової війни та відношення його брата до поляків, оборонець стверджує, що в родині підсудного ніхто не ставився з ненавистю до поляків.

Опісля оборонець проаналізував основно зізнання Лінтнерів підкреслюючи, що їм ніяк не можна повірити, бо вони говорили тут про свої субєктивні переконання. „Нігди не сьвеце не веж кобеце" — говориться у пісоньці. І дійсно не можна вірити зізнанням жінок, до того покривджених, які бажають лише одного: сповнення своїх бажань, своєї ненависти. Доказом їх помильности є справа з Кравцем, якого доньки Лінтнера рішуче розпізнали в 1925 р. як убивника їх батька. За те їх мама, Катерина Лінтнерова зізнала перед слідчим суддею у справі Кравця ось так: Прошу мені його не показувати, бо підчас убивства мого чоловіка я не бачила вбивника. Тепер рішуче заявляє, що пізнає як убивника Лінтнера. Тимчасом Лінтнера убив хор. Яворський тому, що дім Лінтнерів коштував українців дуже багато крови. І тут оборонець проаналізував зізнання св. Волосянського. Його як поручника, старшину посилав комендант д-р З. Носковський чергового дня з хор. Яворським, себто теж зі старшиною лише тому, щоб провірити закид грабежі грошей. При цій нагоді оборонець основно обговорив справу доносу і закиду робітниці Краковецької проти Дмитра Хомяка за ковбасу та уладжування „стипи по Лінтнері" і виказав, що підсудний рішуче не вбив Лінтнера, лише хор. Яворський.

Щож торкається убивства родини Мехонських, то воно не було потрібне навіть, якби оба сини Мехонського стріляли з вікон до українського війська. Це вбивство можна вияснити хіба воєнною психозою, що охопила тоді людей. Для ілюстрації пригадує страшні жорстокости з громадянської війни в Еспанії, де винищується непотрібно масово цивільне населення лише тому, що запанувала воєнна психоза. Зізнанням св. Марцеля Мехонського рішуче не можна вірити, бо він уже в 1925 р. у зізнаннях проти Ст. Кравця вияснив, що як 14-літній хлопчина так перестрашився убивством своїх найближчих, що не міг дивитися на справника вбивства.

Далі проаналізував справу вбивства полоненого А. Терліковського, виказавши безпідставність закиду, будьто би підсудний намовляв Василя Закордонця до його вбивства. Вкінці зізнаннями св. Мойжешовичевої, Віктора Буковського та інших свідків виказав, що підсудний не вбив невідомого полоненого поляка на фільварку в Лисиничах. Обговорив воєнні страхіття, які є другою сторінкою медалі війни. Крайня пора забути сумні часи. Тимчасом зближаються куди страшніші часи для поляків та для українців і тому не треба воскрешати страхіть минувшини. Оборонець просить, щоб судді присяглі одноголосно заперечили всі питання щодо підсудного. Свою річеву промову з прегарним закінченням, що зробила дуже велике враження, закінчив оборонець в год. 5.35 веч.

РЕПЛІКА ПРОКУРАТОРА Й ОБОРОНЦЯ.

Після короткої перерви реплікував прокуратор, на що йому негайно відповів оборонець.

В год. пів до 7. судді пішли на нараду.

Літературна сторінка.

Оповідання Ф. Дудка.

(„ДІВЧАТА ОЧАЙДУШНІХ ДНІВ“.)

Останню книжку оповідань Федора Дудка зустрінуть радо всі ті, що залюбки слухають споминів із доби наших останніх визвольних змагань — доби такої багатої на бурхливі події і цікаві постаті. Сам уже заголовок каже вам, які це постаті пересунуться перед вашими очима; автор вибрав на своїх героїв молоді жінки, що своєю сміливістю та іншими прикметами характеру не менше важними у війні, де рішає сильна воля та патріотичний пал, допомагали борцям за свободу.

Ф. Дудко присвятив більшість своїх книжок добі, що розбудила в ньому якнайживіші образи, почування та спонуки списувати їх довгі роки пізніше. У його творах звичайно переважають сірі тони; навіть там, де він свідомо ставить собі за завдання підбадьорити читача, він не може визволитися від пригноблливого настрою, сильнішого, ніж охота бути сильним і бадьорим.

„Дівчата очайдушних днів“ є вийнятком від того загального тону. Автор якби позбувся того тягару, що роками налягав на його споминн у звязку з невеселими думами про причини нашої невдачі і раз добув із цілої низки образів тільки ті, що мають у собі якнайбільше спокою, якнайбільше радощів. Передовсім перед його очима виринула природа у всьому свому багатстві на рідній землі. Люди посеред неї — наче ворушкі барвисті плями, що оживляють картину своєю тугою за свобідним життям.

Відомо, якою поетичною стає картина жахливої війни, коли в неї вплетете молоду дівчину, яка не знає нічого про жах, небезпеку і смерть. Часто така війна перемінюється в ідилію. Саме таким ідилічним настроєм дишуть останні воєнні оповідання Дудка. Не тільки смерть у них не страшна, а навіть кров має запах жита або дівочого волосся. Ніхто з нас не думає тоді, чи так справді могла виглядати сцена чи ситуація — нераз так і почуваємо, що автор свідомо полинув за грою своєї уяви, щоб додати поезію до сумної прози.

Не диво, що виведені Дудком геройки такі подібні одна до одної, якби були копіями одної постаті і то не зовсім живої, а вимріяної. Вони мають небагато індивідуальних рис і коли закриваєте книжку — залишається таке враження, як після довгої низки фільмових знимок тої самої особи. І про саму ту особу не можемо сказати багато — вона подобається нам, хоч бачимо її невиразно.

м. р.

—o—

Що читають віденці.

Сорок років істнує у Відні „Центральна випозичальня“, що почала свою працю з 6.000 томами, а нині має 600.000 томів. Ця зразкова установа цікавиться бажаннями своїх передплатників і точно їх записує. Крім цього веде вона статистику прочитаних і найбільше улюблених книжок.

Виявляється, що актуальні події сильно впливають на вибір лектури; нпр. війна в Еспанії та на Далекому Сході каже читачам шукати за повістями країн, про які щодня пише преса. Також твори, про які чують у радіо, або бачуть у кіні, всякі роковини, смерть письменника або літературні премії зараз звертають увагу на деякі твори.

Смак чоловіків і жінок.

З цієї причини одною з найбільше читаних книжок є повість Перль Бак „Благословенна земля“, яка йде тепер у кіні і дає картини з китайського життя, актуального з огляду на війну. Кримінальні романи мають, як і давніше за часів Конана Дойля та успіхів Воллеса, величезну клієнтелю; читають із здебільша мужчини ріжних інтелігентних професій для відпочинку: як адвокати, лікарі, професори, що — як кажуть — мають за багато поважних проблем цілий день. Зате жіноцтво воліє „книжки до подушки“. Найбільше читають дами у старшому віці, що терплять на безсонність. Вони домагаються „чогось легкого, без проблем“, отже здебільша сальонових романів з великим коханням на початку та кінці.

Упадок клясиків, але високий рівень.

Жіноцтво читає багато споминів і життєписів бо любить речі „правдиві“. Мужчини воліють описи подорожі. Популярно-наукові книжки стають поширеною лектурою. Розвиток спорту зацікавив неодного книжками з гігієни. Наукові книжки читають головно студенти. Зате поезія та клясичні автори пішли в кут. Їх місце заняли твори на політичні теми. На першому місці стоять з авторів Томас Манн із своєю останньою преважкою повістю „Йосиф в Єгипті“, Егон Конте Корті з „Королевою Єлисаветою“, Гобарт з „Домом цілющих рук“, Ганс Гамерштайн“ із „Жовтим муром“ та все ще Аксель Мунте з „Книгою Сан Мікеле“. Віденська випозичальня стверджує незвичайно розвинений смак своїх читачів, що звертаються до вартісних творів і користають з легкої лектури тільки тоді, коли свідомо хотять розважити себе

Літературна хроніка.

НОВЕ ВІЛЬНЕ МІСЦЕ В ПОЛЬСЬКІЙ АКАДЕМІЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Недавно вибраний на члена П. А. Л. драматург К. Г. Ростворовський демонстраційно зрікся свого місця після останнього засідання, на якому він домагався димісії президента Академії Серошевського. Його виступ проти Серошевського був спричинений відомою ріжкою фразою Серошевського на адресу князя Сапіги, що дав привід до „вавельського конфлікту“. Ростворовський не дістав підтримки серед інших членів Академії і над його резиґнацією перейшли до денного порядку.

35-ЛІТТЯ СМЕРТИ ЗОЛІ.

У 35-ліття смерти Е. Золі приятелі письменника, як щороку зорганізували подорож до міста Медан, з яким звязана діяльність автора „Жерміналя“. Були на святі офіціяльні промови.

ЛЬОНДОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРО РІЛЬКЕ.

Льондонський університет організує у жовтні та листопаді три прилюдні відчити для вшанування памяти Райнера Марії Рільке п. з. „Форми його думки та поезії“. Прелеґентами будуть професори університету з Льондону та Оксфорду. Організатором відчитів є Стефан Цвайґ, що сам теж матиме відчит по англійськи. Все це вийде в окремім збірнику.

ФІНСЬКА РІЧНА НАГОРОДА.

Найбільше фінське видавництво Вернер Седестрем призначило свою щорічну літературну нагороду Міке Вальтері за повість „Чужа людина вертається до дому“. Нагорода 25.000 фін. мк.

МОСКОВСЬКІ ВИДАННЯ КЛЯСИКІВ І ПЕРЕКЛАДІВ.

Московська Академія почала нове видання збірних творів Шекспіра; покищо вийшло 2 томи. З 10 томів Дідерота вийшло 4 томи. Молієр матиме 4 томи. Почали збірне видання Анатоля Франса у 25 томах, Мопасана у 25 т. і з німецьких клясиків друкують дальші томи Гетого, Шіллера та Гайного. Передруковують теж переклад „Божеської комедії“ Данта з перед 40 років, виправивши в ньому похибки. На новий переклад, уже початий, треба буде почекати кілька років. З російських клясиків вийдуть „Вибрані фільософічні твори“ Чадаєва з новознайденими листами. А що з українською Академією? Половина її у найкращому випадку перекладає... дрова або каміння з одного місця на друге.

„ДЖІОКОНДА“ ЛЮНАРДА ДЕ ВІНЧІ І — АНУНЦІО.

В одному американському журналі появилися ревеляції про те, що 25 років тому украли з пар. Люврy славну „Джіоконду“ Ліонарда для... Анунція. Італійський письменник сам до цього признався. Навіщо він її вкрав? Щоб міг дивлячися на неї надхнутися духом великого Ліонарда. Чому він її звернув? Бо вона знудилася йому. Все це у стилі Анунція. Він пробував усяких еліксірів на свій талант і всяких штук для своєї популярности, але всі вони нудили його і публику, таксамо як і твори Анунція нудили його читачів.

ЧИ ЩЕ ЧИТАЮТЬ МОПАСАНА?

З нагоди нового видання творів Мопасана у німецькому перекладі, німецька критика пригадує, що 30 і 40 років тому був це один із найбільше читаних авторів Німеччини. Згодом прийшли нові автори на його місце, а тепер прийшов час, коли Мопасана беруть до руки не для розваги, як автора легко-еротичних історій, а як письменника, що залишив неодин малий архитвір, хоч працював він легко і безжурно. Німецьке видання складається із вибору 21 найбільше характеристичних Мопасанових новель — сумних і веселих наперемінну. Пригадаймо, що 30 років тому і в нас Мопасан був у моді. Кілька років тому вийшло кілька томів Мопасана у зразковому перекладі в Києві.

СЛУЖНИЦЯ ПИСЬМЕННИЦЕЮ.

Нема нічого дивного в тому, що інтеліґентна служниця може написати книжку, яка діждеться друку і читачів. Та треба мати справжній талант, щоб дістати першу нагороду на добрім літературнім конкурсі, як дістала її на шведсько-фінському конкурсі Саллі Сальмінен за свою повість „Катріна“ (Катерина). Це одна з найкращих скандинавських книжок останньої доби, вже перекладена на англійську мову. Її авторка є уроженкою Аляндських островів, була довгий час служницею у Скандинавії, потім в Америці, де й написала повість. У книжці змальоване 50 років життя бідної жінки, що покинула суходіл, щоб піти жити з своїм чоловіком-моряком на дикому острові. Жінка залишається на островах сама серед селян із давною культурою, коли чоловік виїждає на море. Як у більшости книжок Гамсуна в цій повісти мало подій, але стиль і спосіб передачі простого життя та первісних людей — незвичайні.

ПОВІСТЬ АВСТРІЙСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Австрійський письменник Георґ Рендль дав два томи своєї повісти „Видувачі шкла“ задуманої на кілька томів. Автор має на меті змалювати ідеальну суспільну організацію, що виклюється з суцільної сільської громади, надиханої одною ідеєю та охотою до праці. Всіма ними проводить людина сильної волі, яка знає, чого хоче. Видається, що із такої організації повинна повстати ідеальна суспільна комірка з ширшими розмірами. А проте суспільний розвиток не знає спокою та рівноваги. Людям загрожує машина, що виростає понад їх сили. У повісти маємо велику кількість живих осіб записованих дуже виразно.

Нова політична партія в Польщі.

В неділю 10. ц. м. повстала у Варшаві нова політична партія **„Строни'цтво Праци"** з обєднання двох партій: „Хшесьціянської Демократії" з „Народовою Партією Роботнічою". Перед зїздом представників обох партій єпископ Шлєговський відправив богослуження, підчас якого кс. Качинський виголосив проповідь політичного змісту. З костела пішли учасники зїзду походом через місто. По дорозі уладили овацію ген. Галерові, який прийшов опісля на зїзд. Велику політичну промову на зїзді виголосив теж. б. президент Войцеховський, радіючи, що консолідацію польського народу починають від обєднання істнуючих партій.

Головою начальної ради нової партії вибрали ген. Галера, головою управи цієї партії вибрали Войтіха Корфантого. На зїзді був теж проф. Ст. Грабський.

Девять днів у Парижі.

II.

Нема мабуть одної ділянки знання чи людського життя, з якої не тільки аматор, але навіть найбільший фахівець не найшов би чогось цікавого для себе на світовій виставі. Багато з них має там навіть глибоку криницю високоцінних інформацій, несподіванок, новин. І так: **Історик** має окремий міжнародній павільон „історичних памяток" з безліччю фотографій, рисунків, гобелінів, вітражів, тощо, також може найти масу „причинків" у багатьох національних павільонах. Згадати хоч би павільон Єгипту і Греції, де сучасність звязана з давниною, а особливо павільон Іраку, де зреконструйовано гіпотетично навіть частину старого Вавилону, з храмом, палатою і вавилонською вежою, де поміщено модель храму Іштар, відомого нам з історії, а також з літературної спадщини Івана Франка, де висить посмертна маска царя сумерійців з долішньої Мезопотамії, основоположників вавилонської культури, тощо. **Мистецтвознавець** може в безконечність студіювати пластичне і графічне мистецтво, малярство, різьбу, архітектуру, гравіюру і декорацію всіх майже часів і народів. Безліч експонатів находить він не тільки у спеціяльних павільонах, присвячених мистецтву (таких є кілька), але теж з малими винятками в усіх національних павільонах. Скрізь найде він більший чи менший відділ, де представлено дещо (звичайно найзамітніше) з рідного мистецтва. Навіть Парагвай чи Перу вважали пунктом амбіції показати світові свої осяги в мистецтві. Як компетентний лаїк — не можу забирати голосу при оцінці тих осягів. Помічав я тільки, що притягали вони увагу відвідувачів, а і сам я виніс з павільону Перу не тільки добру память про оригінальну кераміку і тканини, але теж про виставлені там образи, з яких один — Бернардо Рівета „Танець індіян" — досі стоїть мені перед очима.

Натураліст має ботанічний сад, окремий павільон з огородництвом і окремий з фльорою тропіковою. Князівство Монако прикрасило наверх свою виставу такою масою кактусів усіх розмірів і форм до найфантастичніших включно, що ледви таку колекцію зустрічав деінде навіть завзятущий ботанік. А в роскішному акваріюм, де природа розгортає чудеса свого нефальшованого мистецтва, і примушує вас забути на свій вік та голосно по дитячому захоплюватися, мабуть і справжній іхтіольоґ може з користю своє знання відсвіжити.

Бібліофіл має не тільки „Ляруса", але також безліч видавничих архитворів і раритетів у десятках національних павільонів. **Педагоґ** може довідатись чимало в павільонах освіти, анальфабетизму, дитячих захистів, не згадуючи про шкільні кутики зі знимками, цифрами і діяграмами в багатьох національних павільонах. Оглядаючи шкільні лавки з елястичним опертям на плечі у виставовому будинку Фінляндії, педагоґ напевно віддхне глибоко, мріючи про те, щоб ця новина принялася скрізь у школах. **Філянтроп-гуманіст** може студіювати всі роди соціяльної помочі. **Промисловець** знаходить чимало цікавого в окремих павільонах: купців і промисловців, кооперації і реклями, а поза тим на кожному кроці зустрічає ілюстрацію якогось уступу з економічної географії, експонати виробництва, статистичні дані про експорт та інші інформації. **Інжинієри** всіх відмін, **лікарі**, **журналісти** — зрештою навіщо вичисляти фахи, зацікавлені у виставі? Париська вистава охоплює все, що тільки собі уявити можна, дає синтезу осягів людства в перекрою сучасности, відзеркалює головні пануючі тенденції в усіх царинах, навіть у політиці, підкреслюючи тут і там питоменність нашої епохи — націоналізм, може навіть занадто яскраво.

III.

В усьому тому зборищі чудес є місця, де зідхаєте... за великою порцією устриць, яких консумція — як мене запевнювали парижани української національности — відсвіжує змучені змисли і ніби тому така поширена в Парижі. Хочете скинути з себе ввесь тягар вражінь, що досі абсорбували ваш мозок, зір і слух та зглибити зміст того нового, що нараз перед вами виринає.

Це в першу чергу **„палата винаходів"**, де тріюмфує винахідчивий ґеній людства, багатоіменний і безіменний творець світової цивілізації. Ніде більше не відчув я аж так браку знання французької мови, як саме там, де демонструють шлях, що його пройшло людство від стану примітивности думки і побуту архаїчних часів до сьогоднішного знання і досвіду в усіх царинах. Не розумів я виясненнь устних, недоступний був моїй свідомости голос фонограмів та зміст численних написів, що їх скрізь зустрічав як коментарі до досвідів, що їх ріжні специялісти переводять на очах глядачів. Тільки оптичні вражіння (експонати, ручні і фільмові покази), підтримувані тут і там інтуіцією або рештками загальноосвітніх студій у часах молодости рятували мою ситуацію в тій палаті знання, що заслуговує на найбільшу пошану людини. Фізика, хемія, математика, астрономія, біольоґія, медицина... Скільки неймовірних, просто казкових осягів людського духа маємо в усіх цих ділянках у численному їх розгалуженні, і всі вони доступні глядачам при помочі знаменитого популяризаційного апарату (навіть абстрактна математика!). Скільки безсмертних імен добродіїв людства, світочів всесвітньої науки! І заздро робиться, коли між ними зустрічаєте Марію Склодовську-Курі, гордість одних сусідів, чи Іллю Мечнікова (і чи тільки його?), гордість других сусідів, а не зустрічаєте ні одного імени, що славилоб великий український нарід...

В салях астрономії, особливо в окремому **планетаріюм**, не знати, що подивляти більше: ґеніяльність небесних тіл і цілої соняшної системи, чи глибину думки тих, що ці тіла і цю систему тут представили, затримуючи навіть правильність круження планет довкола сонця щодо часу і віддалі (соняшна система зображена в руху).

Вертаючись від цих небесних чудес до головного входу Трокадеро зустрів я ліворуч при авені Токіо відокремлений новий будинок у роскішному стилі. Це не є виставова ефемерида, як майже всі павільони (навіть німецький, збудований з камінних бльоків, які можна буде розібрати і перенести в друге місце). Це палата, призначена для новітнього мистецтва, покищо вжита до показу **архитворів французького мистецтва** з майже двох тисячеліть. Ці архитвори в кількости 1349 зібрали не тільки з цілої Франції, але випозичили і звезли їх із ріжних музеїв, галерій, приватних колекцій і костелів двох континентів: Европи та Америки від ленінградського Ермітажу до музею Метрополітан у Ню Йорку. Тут не тільки образи, але і різьба, гравюри (штихи), майстерні золотницькі і срібницькі вироби, гобеліни, цінні рукописи, — коротко: цілість французького мистецького життя всіх поколінь, усіх століть. Колиб Франція не мала на виставі нічого іншого, як тільки цю палату архитворів, то мабуть вже тим булаб закріпила за собою перше місце на виставі. А додайте реґіональну частину, де всі провінції пишаються в усій своєрідній красі від питомого їм стилю павільонів до естетики розміщених експонатів, додайте десятки фахових павільонів, де Франція верховодить, і додайте врешті кольоніяльне її багатство, на Лебединому острові Сени, і тоді не буде у вас сумнівів, що міжнароднє „Експо 1937 р." — в половині представляє Францію, її всесторонню велику культуру, її силу і багатство.

В. Несторович.

—o—

Дальша нагінка проти українців.

Нема вже майже дня, щоб усякі польські орґанізації не ухвалювали нових україножерних резолюцій, що разом із протиукраїнською кампанією польської преси витворюють просто нестерпну атмосферу на українських землях у Польщі. Не диво, що всякі такі резолюції польських старшин резерви, оборонців Львова, пеовяків і т. д. про збірну відповідальність українського народу підбехтують юрбу до протиукраїнських ексцесів, що почалися вже минулої неділі у Львові биттям шиб і вивісок українських установ та нападами на прохожих українців.

Як цікавий документ часу слід теж зареєструвати резолюції повітової управи „Звйонзку Стшелецького" у Львові з мин. неділі, в яких вона рішуче заявляє, що „не злякається погроз, ні терору невідповідальних фанатиків, які є платні чужими аґентурами і витреває непохитно на „кресових" станицях Польщі, зрошених кровю вояків Й. Пілсудського. В обороні приналежности Сх. Галичини до „Маціержи" — читаємо далі — понесемо кожну жертву, здобудемось на кожне діло, гідне крівавих листопадових днів 1918 р." Вкінці „З. Стшелецкі" висловлює співчуття родинам невинно повбиваних поляків і взиває всіх чесно думаючих українців до спільної боротьби з терором та комуною.

Крім того слід згадати, що конференція „Звйонзку Львівських Леґіоністів" приняла минулої неділі у справі т. зв. нормалізації польсько-українських взаємин такі самі резолюції, як приняв недавно „Звйонзек Пеовякуф" у Львові.

По широкому світі.

Китайський уряд заперечує поголоску, що він до свого летунства приймає чужинців.

У **Кенії** (британська сх. Африка) дійшло до кровавих бійок між арабами й муринами.

Індійські мусулмани хотять зорґанізувати акцію проти поділу Палестини.

У **Франції** помер начальний редактор комуністичного щоденника „Юманіте" Кутсоріє.

3 **еспанські** червоні літаки перелетіли над французьким містом Перпінян.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Новий морський велитень — „Цісарева Елисавета“.

Англійські часописи подають деякі подробиці будови нового морського велитня „Королева Елисавета“. Це пасажирський „пароплав, який мав спершу бути тільки вірною копією „Королеви Мері“, одначе згодом проєкт зміни ли в тому напрямі, що в новому морському велитневі пороблять деякі, навіть доволі великі зміни. Праці при будові „Королеви Елисавети“ ведуть у сильно скріпленому темпі. В жовтні 1938 р. спустять пароплав на воду і вже на весну в 1940 р. пароплав відбуде свою першу трансатлантійську подорож. Будова нового морського велитня коштувала не багато тільки фантастичну суму 860 міліонів франків. Завдяки новій уліпшеній конструкції, що її перевели на підставі досвідів із „Королевою Мері“ новий англійський пароплав буде найшвидший у світі. Так бодай думають його конструктори інжініри фірми „Бравит і с-ка“, які не сумніваються, що голуба „лента“ знову вернеться до Англії.

Вони запевнюють теж, що новий пароплав не буде зовсім чуткий на перехилення і колибання, чи то до переду, чи то вбік. Містота „Королеви Елисавети“ буде на 2 тисячі тон більша від містоти „Королеви Мері“, значить матиме 85 тис. тон.

Перисфера і трильон.

В Ню Йорку почали саме недавно праці над нівеляцією теренів, на яких має в 1939 р. бути приміщена всесвітня вистава. Ці нівеляційні роботи коштуватимуть 440 міліонів франків і триватимуть приблизно пів року.

Ревеляцією вистави будуть дві будівлі, які на думку проєктодавців, інжинірів Геррісона і Фрілю повинні дати синтезу майбутньої архитектури великих міст. Це — перисфера і трильон.

Перисферою називають конструктори нюйорської вистави величезний простір, який матиме 70 м. проміру і який стоятиме по самій середині вистави. Перисфера буде держатися на вісьмох стовпах-колюмнах високих на чотири метри. Одначе найцікавіше те, що ті стовпи матимуть зовсім вигляд водограїв. Вони будуть постійно скриватися за струмками води, так що глядачі матимуть завжди враження, що ціла перисфера висить у повітрі, спираючися тільки на стовпах води, що трискатиме з великою силою догори. Вхід до перисфери уладять на висоті 17 м. над землею. До середини зможуть глядачі дістатися при помочі ворушного тротуару. Перисфера творитиме площу, якої довжина матиме приблизно 150 м. З тієї площі зможуть гості оглядати панораму цілої околиці.

Трильоном називають величезний обеліск, який матиме висоту 230 м. і стоятиме недалеко від перисфери. Від єгипетських обелісків відріжнятися він буде своєю трикутною підставою. З перисферою буде він получений мостом. Обі будівлі матимуть сталевий кістяк, на якому прибиватимуть металеві плити. В ночі освітлюватимуть перисферу і трильон величезними рефлекторами.

—o—

ЗАБУДЬКИ.

Ніхто не дивується, коли щось забуде. Людська память обмежена тільки до предметів і справ, що її в даному випадку цікавлять. Але чому деякі люди забувають про речі найважнішої ваги над цим не тільки вони самі ломлять собі пізніше голову, а навіть учені. Чи звернули ви увагу на факт, що найчастіше забуваємо предмети в дорозі? Власники великих готелів на чужині придумали величезні ключі з ріжними тягарами, щоб розсіяні гості виїжджаючи не забували їх залишити у портієра.

ЩО МОЖНА ЗАБУТИ В ГОТЕЛІ?

Один готеляр оповідає свіжо кілька цікавих випадків розсіяности готелевих гостей. В одному купелевому місті півд. Африки зупинився магараджа із своїми численними прибічниками та слугами. Він мав для своїх послуг кілька звичайних авт і вантажників. Перед своїм відїздом розмістив він усе на своєму місці і поїхав. Кілька годин пізніше, коли почали робити порядок у його кімнатах, служниця віднайшла на канапі жінку магараджі, яка заснувши перед відїздом, не прокинулась на час. Магараджа не помітив, що між його багажем нема його жінки. Не є це припадок. Коли у 1922 р. льорд Астор приїхав із своєю жінкою до Мадриду, після 6-тижневого побуту виїжджаючи забув у готелі свою дитину. І батько і мама спостерегли, що нема дитини щойно на другий день. Пістунка занедужала на рід грипи і теж забула за дитину.

Слаба память шкодить сильно злодіям. Минулого року заарештували в одному готелі одного великого панка, що забув свій портфель. Виявилося, що банкноти цього портфелю — фальшиві і всякі папери в ньому підозрілі. Недавно в Парижі трапився в одному готелі скандал, коли один американець увійшов до ресторану у фраку та нічних капцях.

Лови на хижака у спальні.

Несамовиту пригоду, яка могла покінчитися направду трагічно пережив один мешканець місточка Аоста в Піємонті. Одного дня стомлений працею положився у своїй спальні по обіді трохи передріматися. При тому забув замкнути двері на ключ. Раптом пробудили його дивні верески і гамір з вулиці. Не вспів він ще добре протерти очі, коли у дверях спальні побачив величезного вовка з наїженою, прегарною шерстю і з розлюченими очима.

Одним скоком вискочив заспаний господар із ліжка, схопив ціпок, що лежав коло ліжка і сильним ударом розчерепив голову хижакові. Мисливі, які негайно надбігли, здоймили вже лиш шкіру з вовка.

—o—

Три визначні доньки Китаю.

Є ними три сестри Ай-Лінга, Ші-Лінга та Май-Лінга. Батько цих визначних жінок був Сонг — один з перших китайців, що прийняли християнство. Була це мудра людина: довгі літа прожив він місіонарем Шангаю, хоч міліярдер Вандербільд високо цінив його мудрість, давав йому можливість вигідного життя в Америці.

Три доньки Сонгові одержали европейську освіту. Були це незвичайної краси дівчата і доля всім їм судила небуденну карієру.

Найстарша Ай-Лінга вийшла заміж за богатого купця сріблом. Але її не задовольняло життя гарної, заможньої жінки. За її намовою чоловік її Кунг зробив кілька багатих пожертв на добродійні цілі, чим здобув собі велику популярність, а це допомогло йому до міністерської теки міністра фінансів. Тепер могла Ай-Лінга відогравати ролю в політичному світі.

Друга сестра — Ші-Лінга мала славу не тільки дуже гарної жінки, але й дуже інтелігентної. Студіювала вона в Америці і там познайомилась з професором Суніятсеном, що був провідником республиканського руху і по оголошенню в 1911. році Китаю республикою став її першим президентом. Пані Ші-Лінга була гарячою послідовницею ідей свого чоловіка і щирою його помічницею. Залишивши свою карієру докторки прав і державознавства, присвятила вона своє життя соціяльному устроєві свого краю. По смерти свого чоловіка захоплюючись ідеями комунізму, переїхала Ші-Лінга до Москви, де працює над реформами на Далекому Сході.

Та найвизначнішою і найцікавішою з трьох сестер є без сумніву Май-Лінга, яка тепер кермує всім політичним життям Китаю. Вийшла вона заміж свого часу за молодого, малопомітного офіцера Чанкайшека, що згодом не без її допомоги став маршалом. Чанкайшек, хоч і одержав високу освіту в китайських та японських університетах, але всю свою увагу присвячував військовим справам. Аж його молода дружина привернула його увагу до політики і навчила його англійської мови. Чанкайшек без сорому признається, що свою політичну карієру він завдячує своїй дружині.

Сестри були дуже дружні між собою, але коли в 1927. році Чанкайшек розійшовся з комуністичною партією, перервалась і дружба та згода між сестрами. Згодом, коли міністр Кунг звелів розстріляти комуністичних емісарів, настало зближення між молодшою та найстаршою сестрою. А коли один з офіцерів Чан-Солін зробив переворот і заарештував Чанкайшека інтервеніювала в тій справі у Москві і середня сестра і тим налагодилась між сестрами бодай яка-така згода. У часі арешту чоловіка Май-Лінга кермувала всім політичним життям Китаю, а тепер у часі війни не випускає й далі тої керми з рук. Згода трьох визначних сестер може мати неабиякі наслідки для китайської політики.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Музична сторінка.

До історії української церковної музики.

На початку цього року, майже одночасово, появилися дві історичні праці із царини, в нашій історіографії цілковито занедбаної, — історії української церковної музики. Це: 1) О. Кошиця: Хоровий спів на Україні (часоп. „Дзвони", кн. 3, також французькою мовою в часоп. „Promété", від ч. 1-го ц. р.; раніш, як короткий начерк в амер. „Свободі" мин. р., ч. 122) на 2) Д-ра В. Кудрика: „Доба старшого українського так званого „партесного" співу (часоп. „Богословія", ц. р., книжка І.). Остання стаття, як завважує редакція, є уривок з більшої праці того самого автора, що має зявитись окремою публікацією. Поява обох цих праць мусить порадувати людину, якій дорога наша культура, порадувати особливо тому, що зачіпають вони царину, що досі мало кого цікавила. Цікаві ці праці ще й тим, що вони пробують дати синтетичний начерк розвитку нашої церковної музики.

Розміри нашої статті і місце не дозволять нам зупинятися на подрібному розборі обох праць. Хосенно тут поділитися з читачами тільки деякими думками — загальними. Статті Кошиця та Кудрика це „перші ластівки" з дослідів над історією нашої музики і ще багато з того, про що вони говорять з певністю та категорично потребує дбайливої перевірки, опертої на джерелах та певних матеріялах.

От і з тими джерелами, власне музично-історичними памятками, як у нас стоїть справа? Хто їх і коли у нас збирав, хто ними цікавився; де вони знаходяться? Памятки старшої доби, початкової доби історії нашої церковної музики, Стихирарі, Тріоді, Кондакарі, тощо, знаходяться в російських книгосховищах, хто зна, чи всі вони й зацілили підчас революційної хуртовини. Збирали їх російські вчені, збирали, звичайно, як памятки російського церковного співу. Розробляли їх ті самі російські вчені, але з погляду суто-російського. Всеж вони їх розробляли, правда, не дуже добре, не маючи доброї методи для того, але всеж цікавилися тими памятками, писали про них. Утворилася вже в цій царині солідна література російська, знайомство з якою є обовязкове для кожного, хто цікавиться історією церковного співу східнього обряду взагалі, — отже не тільки російською, але й українською. Російська література з історії церковної музики спирається на памятки і має деяку наукову підставу. Правда, вона не стоїть ще на рівні сучасних наукових вимог, головно методичного характеру. Головний закид, що його їй можна і треба зробити з цього погляду, є той, що вона мало користується порівняльною методою, а власне не порівнювала стародавніх славянських памяток церковного співу, над якими працювала, з памятками візантійськими та ін. Таке порівнання, мабуть, примело б російських дослідників до інших поглядів і висновків, ніж ті, до яких дійшла російська наука.

Але якби там не було, для історика української церковної музики, для кожного, хто пише щось з історії цієї музики, особливо про початкову її добу, знайомство з російською літературою є conditio sine qua non, хочби вже тому, що український історик церковної музики позбавлений можливости безпосередньо знайомитися з памятками свого церковного співу початкової доби його історії. В російській літературі він знайде щодо цього цінну поміч, нпр. у книзі В. Металлова „Русская симіографія" (М. 1912), збірнику палеографічних знимок із рукописів богослужбових книжок для співу від XII. до XVII. ст., серед яких велика кількість є памятками й нашого церковного співу, — і багатьох інших цінних праць, опертих на знайомстві з памятками. Вкажемо хочби на маленьку, але надзвичайно цікаву, останню працю останнього з російських дослідників — А. Преображенського († 1927): „Культовая служба в России" (Ленингр. 1924), в яких багато висновків та концепцій придалось би історикові нашої церковної музики. Знайомство з російською літературою, опертою (на це просимо звернути особливу увагу) на памятках остерегло б наших вчених від надто скорих і категоричних висновків, до яких люди так легко приходять, коли не базують своєї праці на знайомстві з певними джерелами. Можеб тоді і д-р Кудрик не так вже категорично твердив, що українська церковна музика була під впливом елементів музики західньої, взявши від візантійської музики тільки суттєві елементи (див. першу латинську тезу його статті) або що наша церковна музика XVI—XVIII. ст. в тій добі, що зветься добою „партесного" співу, була під таким сильним впливом західньої музики, що стала цілковито чужою для російської музики (друга його теза). Знайомство з памятками початкової доби історії нашого церковного співу показує, навпаки, що наша церковна музика цієї доби, не тільки складом церковних співів та їхніми мельодіями, але й своєю нотацією, була майже дослівною копією сучасної її візантійської музики (див. щодо цього дві невеличкі праці згаданого А. Преображенського: 1) „О сходствѣ русскаго музыкальнаго письма с греческим в пѣвческих рукописях" XI—XII. вв. в „Русск. Муз. Газ." 1909, чч. 8—10. і окремо та 2) „Греко-русскіе певчие параллели XII—XIII. в." у збірці „De musica", вип. II. Ленінгр. 1926).

Тай О. Кошиць не так би вже твердо стояв на своїй думці, **ніби спів Київо-Печерської Лаври й хорова його редакція уформились і устійнились остаточно в початках XII. ст.** Зновуж, знайомство з памятками XII. ст. (вони є, хоча і в невеликій кількости) та з літературою, опертою на знайомстві з тими памятками, не дають нам підстав для таких далекойдучих висновків. Щож ми знаємо про спів Київо-Печерської Лаври у XII. ст.? Нічого. Ще менше ми щось знаємо про „хорову редакцію" нашого церковного співу тієї доби (між іншим найдавніші памятки нашого церковного співу написані для одноголосного співу). А те, що ми нині розуміємо під співом Київо-Печерської Лаври, є конгльомератом ріжних співів, — і тих, що збереглись від найдавнішої доби, і тих, що входили у практику нашої церкви за XVI—XVII. ст. ст. — співи болгарські, грецькі та ін., поруч із мельодіями чисто місцевого походження; ці елементи протягом XVII—XVIII. ст. перетворились, злились та споїлись в одне ціле, утворивши т. зв. „Київо-Печерський" напів. Це, знов таки, ми можемо перевірити на пізніших памятках цього напіву (див. Н. Компанейскій: О современном состояніи церковнаго пѣнія в Кіево-Печерскій Лаврѣ" в „Русск. Муз. Газ." 1903. р., ч. 27/28). Від XII. до XVII—XVIII. ст. дистанція дуже велика!

Не будемо зупинятися на всіх місцях статей О. Кошиця та В. Кудрика, що можуть викликати у читача сумніви. Не будемо ставити цих місць у велику вину авторам. При недостатніх джерелах (але треба їх шукати!), при нерозробленій літературі (треба її розробляти!), при браку підготовчої праці (переведемо її!) важко без таких сумнівних місць обійтися. Добре вже те, що автори підняли неорану цілину, звернули увагу на те, що досі довго-довго було поза увагою нашої науки, торкнуло ділянки, що мусить мати таке величезне значіння для нашої музичної історіографії.

Хочемо вірити, що початок зацікавить наших істориків музики, викличе дальші праці, у процесі праці усуватимуться хиби та неправильности, яких на початку завжди дуже важко уникнути. Тільки треба постійно памятати, що предметом музично-історичних студій мусять бути головним чином музичні твори, збережені в ріжних музичних памятках; їм мусить бути присвячена головна увага дослідників і на них вони мусять спирати свої висновки та концепції. Саміж досліди треба переводити порівняльною методою, що принесе дослідникові найкращі овочі та захоронить його від неогрунтованих тверджень та концепцій.

Д-р В. Степко.

Свіжа втрата для сучасної музики.

(Помер Альберт Руссель).

Сучасна музика, а з нею взагалі все музичне мистецтво, зазнали в цьому році болючих втрат: після смерти великого Кароля Шимановського, влітї прийшла вістка про смерть Альберта Русселя, одного з найвизначніших представників сучасної французької музики. Він був назагал менше відомий як його земляк, сучасний йому Моріс Равель, чи пак: слава Русселя не осягнула того шумного розголосу, що слава Равеля. Та це не через „менший" чи „більший" талант одного або другого, але через зовсім відмінний тип творчої психіки їх обох.

Великий майстер настроїв у музиці, що зумів верховодний у „молодій" французькій музиці напереломі 20-го ст. імпресіоністичний стиль звернути на нову дорогу: більшої плястики у мельодиці і рішучости у ритміці. Равель вступив уже у тематиці своїх творчих композицій на шлях, на якому найлекше знайти зрозуміння у широкої публики: шлях романтичности. Руссель, куди більш оригінальний своєрідний, новий, композитор великих форм, глибоких переживань і ідей, музика, вихований на Бахові та ораторійній музиці (у протилежности до Дебіссі і Равеля, духових нащадків французьких клявесеністів) — він ніколи не міг сподіватися широкого, загального зрозуміння і признання. Зате тим більше признання здобув він у музичному світі, де його вважали провідником сучасної французької молодої музики, ще й тоді, коли він мав 69 років.

Альберт Руссель пізно почав свою музичну діяльність: до 25-го р. життя він був моряком. Потім став він учеником Д' Енді в його „Схоля Канторум", де з великим пієтизмом плекали стару поліфонічну музику. Це й мало рішальний вплив на пізнішу творчість Русселя. Побіч чотирьох монументальних симфоній (з яких остання, написана перед декількома роками, означає вершок його творчости), Руссель залишив низку могутніх творів для хору та орхестри („80-ий Псалом"), орхестрові сюїти, фортепіяновий концерт, камерні та сольові твори, врешті опери „Народини Ліри" і „Свято в Араніє" та балети („Падмаваті"). Багато тем до своїх творів (передовсім сценічних) він брав з екзотики; деяка характеристична екзотика звучить і в його музиці, мабуть як відгук його переживань підчас бурхливого моряцького життя в далеких краях.

Антін Рудницький.

—o—

Загальний Зїзд Союзу Українок у Львові.

І. ВІДКРИТТЯ — ПРИВІТИ.

Дня 9. ц. м. в 10 год. зачався у Львові в салі „Ремісничої Палати" звичайний загальний зїзд „Союзу Українок". Салю виповнили по береги 240 представниць філій і кружків С. У. з цілого краю. Звертає увагу велике число молоді та значний відсоток селянського жіноцтва. В першому ряді засіли представники „Просвіти", „Р. Ш.", РСУК, „Сіл. Господаря", Центросоюзу, Маслосоюзу, „Нар. Торговлі", „Відродження" і ін. При пресовому столі засіло 11 представників української нац. преси. Зїзд відкрила голова С.У. п. **Мілена Рудницька**, витаючи першу заст. голови Союзу Українок в Америці п. **Олену Штогрин**, делеґацію з Волині, представницю Лемківщини, представницю сфедерованих з С. У. жіночих товариств, представників українських центральних установ і національної преси.

Відтак згадала померших членок С. У.: Генрієтту Ірину Лемішкову з Камінки Струм. (родом чешка), селянку Марію Кубійович з Городенщини, Анну Гумінілович Йонкер з Вінніпеґу, Параскевію Мальчикову, Марію з Белеїв Іжицьку, Валентину Волосенко (наддніпрянка), Лідію Шишманову (доньку Драгоманова) з Софії в Болгарії, Домініку Огієнкову з Варшави, Богдану Левинську та Олімпію Лучаківську. Приявні повстанням з місць вшанували їх память.

До почесної президії зїзду запросила голова п. **Олену Штогрин** з Америки, і **д-р Ірину Трешневську** з Волині; до Ділової Президії **п. Михайлюкову** (Коломия), **п. Микласевич** (Стрий), **п. Галущакову** (Яворів), п. **Антонякову** (Тернопіль), **п. А. Солтисік** (Бонарівка); на секретарок: **м-р Ірину Ґурґулу, м-р Л. Метельську і п. Шавякову**. Дальше п. Шавякова відчитала правильник зїзду, який принято одноголосно.

На зїзд наспіли писемні привіти від п. У. Кравченко і Т-ва „Відродження". Відтак **п. Ол. Штогрин** виголосила привіт від українського американського жіноцтва. Вона підкреслила живе зацікавлення заокеанських українців усіми справами Старого Краю, та висловила надію, що праці цього зїзду увінчаються успіхами.

Від волинських українок витала **п. Т. Горохович**. Делеґатки з Буковини і Закарпаття не дістали віз.

ІІ. ЗВІТИ РЕФЕРЕНТОК.

Секретарський звіт здавала **п. О. Джиджора-Дзьоба**. Останній зїзд С. У. відбувся 2. і 3. IV. 1936 р. Гол. Виділ С. У. відбув 24 засідань у звітовому році. Вплинуло 1445 писем, відійшло з т-ва 2621. Обіжників у ріжних справах вислано 18. Відбулася краєва конференція в справах орґанізаційних, видавничих, господарських і доросту при участи 54 делеґаток філій. С. У. співпрацював з „Просвітою", „Рідною Школою", РСУК і ін. Співпраця з іншими жіночими орґанізаціями не налаґоджена з вини цих орґанізацій. Зорґанізовано два курси: громадського вишколу та орґанізаційно-господарський. Становище української преси було неодностайне, бо в одних і цих самих орґанах були звіти з діяльности С.У. і рівночасно статті проти С.У. Польська преса невірно насвітлює український жіночий рух. Полька Мікуловська видала навіть брошуру „Ukraiński ruch kobiecy", яку польська преса широко реферувала. Гол. Виділ С. У. перебрав журнал „Жінка" на власність т-ва. На видавничу діяльність С. У. складалися двотижневик „Жінка" і реферати про Кобилянську і Лесю Українку. Після конфіскати брошури видано другу: „Азбука жіночого руху". Гол. Виділ ухвалив видавати популярний орґан і підручний календар. Збірка на цілі т-ва, яка стрінулася з великими труднощами адм. влади, принесла 4.406 зол. чистого доходу. Розписано конкурс на прапор і відзнаку С. У., одначе досі без успіху.

Орґанізаційний звіт здавала **п. Островська** за час від 3. IV. 1936 до 1. X. 1937. Звітовий рік був роком стихійного розвою, що переростає можливості Гол. Виділу С. У. На всіх 2621 писем — 2/3 з них було орґ. характеру. Відбуто 81 орґ. поїздок. Краєва конференція випрацювала трилітній плян праці. С. У. має тепер 67 філій (з того 1 у Кракові, два кружки є на правах філій). У краю є 1101 кружків С. У., з того 828 активних. Усіх членів є около 45.000. Найбільше кружків має філія в Сокалі (50); по 40 кружків мають: Львів, Станиславів, Перемишль, Стрий, Тернопіль. Районових нарад було 56, анкет 378, поїздок 1322. Найдіяльніші кружки С. У. мали у проводі селянок, що треба з признанням підкреслити. Велику увагу звертано на уладжування повітових „Свят Селянок". У звітовому році відбулося 10 повітових „Свят Селянок", які мали велике значіння для жіночого руху в даній області. Кружки С. У. стрічаються в терені з Секціями Господинь „Сіль. Господаря", жін. секціями „Просвіти", „Скали", „Р. Ш."; кооператив, молочарень і т. д. Перепони є м. і. від радикалів, москвофілів і „кулок господинь вейских". Відтак референтка зясувала пляни орґ. праці на майбутнє. Намічено перший зїзд інструкторок і орґанізаторок С. У.

Господарський звіт здавала **п. Бобелякова**. Заходом господарської секції відбувся в Перемишлі 6-тижневий господарський курс для інструкторок С. У. В кружках С.У. відбулося 177 господарських курсів, які мали 3.624 учасниць. З того було 51 курсів куховарських, 11 курсів хатньої господарки, 53 трикотарських, 21 крою і шиття, 7 вишивання, 2 виробу штучних квітів. Курси тривали від 1 тижня до 2 місяців. Уладжувано конкурси чистоти хати, городництва і т. д. Найбільше діяльні під господарським оглядом були філії Станиславів, Рогатин, Чортків, Сокаль, Коломия, Перемишль і Жовква. Мимо заходів Гол. Виділу С. У. годі було навязати співпрацю з „Сіль. Господарем" у справі спільного ведення курсів. Вкінці референтка зясувала плян праці на 3 роки.

М-р Ірина Гладка здавала звіт з діяльности кооперативної секції. При філіях є 19 кооп. секцій. Відбуто низку поїздок у справах секції, виголошено 85 кооп. рефератів. Завдяки кооп. секціям С.У. зросло значно число членів жінок у кооперативах. В Білому Камені в Золочівщині повстала кооп. „Жіноча Воля". Курс кооп. орґанізаторок укінчило 16 курсанток. В 1933 р. Кооп. Секція С. У. є членом Міжнар. Кооп. Гільди. Цього року на конгресі цієї Гільди в Парижі заступала українську Гільду п. О. Залізнякова.

Звіт з праці культ.-освітньої секції здавала **п. Л. Горбачева**. Видано 2 реферати, про Кобилянську і Лесю Українку. Філії уладили 426 рефератів, кружки 817. По філіях відбулося 85 освітніх курсів, 36 філії і 204 кружки мають бібліотеки. Є теж мандрівні бібліотеки, гуртки плекання рідної мови. З рамени С. У. відбулося 260 дитячих садків. Влада заборонила садки в багатьох місцевостях. Дальше референтка накреслила плян культ.-освітньої праці в кружку С. У. в цілому році.

П. О. Ціпановська здавала звіт з діяльности секції орґанізації доросту. Вона зясувала широко умовини сільського побуту і потребу праці над жіночою молоддю.

Звіт з мистецької секції складала **м-р Ірина Ґурґула**. Праця над плеканням народнього мистецтва велася в звітовому році на курсах вишивок і мереження, при нагоді „Свят Селянки", на окремих сходинах з рефератами, на вечорах нар. ноші і т. д. Збирання матеріялів до обласних музеїв, прикрашування церков, своїх домівок, читалень і хат причинялися до зацікавлення цими справами. Одначе досі тільки нечисленні філії вели цю працю систематично і послідовно.

Про міжнародні звязки реферувала **п. М. Рудницька**. С. У. належить до двох міжнар. жін. союзів: Міжн. Жіночого Союзу і Міжн. Кооп. Гільди. Референтка зясувала труднощі, які С. У. стрічає у своїй праці на міжнар. форумі. Домівку С. У. у Львові відвідують часто чужинки, де їх інформується про український жін. рух.

Про звязки з українськими жіночими орґанізаціями поза Галичиною реферувала **п. Л. Шавякова**. С. У. має живі звязки з Союзом Українок на Волині, з Жіночою Громадою у Чернівцях, Жіночою Секцією при „Просвіті" в Ужгороді, з Жіночою Громадою у Празі, Союзом Українок в Америці і в Канаді та з Орґанізацією Українок ім. Ольги Басарабової в Канаді.

Звіт з видавничої діяльности С. У. здавала **п. Ст. Федорчаківна**. Вона висунула низку домагань до членок С. У., щоб поширити видавництва т-ва.

В год. 14.15 голова т-ва зарядила обідову перерву.

ПОПОЛУДНЕВІ НАРАДИ.

В год. 15.30 голова відкрила наради. Зїзд приняв оплесками появу на салі п. **Софії Русової**. Голова привитала п. Русову, сеніорку українського жіночого руху, п. **Зінаїду Мірну**, голову еміґрантських орґанізацій і сеніорку п. **Герміну Шухевичеву**. Відтак п. **Русова** привитала зїзд від української еміґрації. П. **З. Мірна** привитала зїзд від еміґрантських орґанізацій у Празі.

На зїзд наспіли привіти від п. О. Кобилянської, „Нової Хати" і сестер Кульчицьких. **М-р Островська** відчитала звіт верифікаційної комісії. Видано карт вступу для 113 представниць філій, 116 кружків, 11 для представниць сфедерованих товариств, 10 для установ, 14 для преси, 29 для гостей, разом 295.

Касовий звіт здавала п. О. **Федак-Шепарович**. Оборот централі С. У. в 1936. р. виносив 15.924 зол., в першому півріччі 1937. р. 23.604 зол. В 1936. р. оборот філій виносив 72.224 зол. (в 1935. р. 48.952 зол.). В ост. році 57 філій вирівнало вкладки до централі. З Америки прислано 30 долярів. Нерухомости має 5 філій на суму 95.500 зол. Касові звідомлення прислало тільки 58 філій. На 1938. р. преліміновано 33.170 зол. на видатки, м. ін. 6.000 на популярний журнал, 1.000 на поїздки і т. д. Вкінці референтка предложила відповідні резолюції.

„Жіноча Громада" з Черновець прислала привіт, який принято оплесками.

В справі вибору Комісії-Матки промовляла п. М. Головківна, яка внесла рівночасно лі-

сту Комісії-Матки. В голосуванні більшість висловилася за вибором Комісії-Матки зараз. Великою більшістю вибрано лісту у складі: пп. О. Цінановська, Бережанська, Зятикова (Перемишль), Хоптякова (Рогатин), Рослякова (Чортків), Хомінська (Сокаль) і Тисовська (Калуш).

П. Ст. Фіголева ставить внесення на вибір Резолюційної Комісії і висловлює побажання, щоб до неї увійшла м-р Проць як представниця товариств, сфедерованих з С. У.

ПРОМОВА ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК.

Голова С. У. п. **М. Рудницька** виголосила цілогодинний реферат „Союз Українок у звітовому році" (Підсумки праці і напрямні на майбутнє). Вона пригадала часи після Жін. Конгресу, прихильні для С. У., і часи нормалізації, коли зачалася кампанія проти С. У. Одначе С. У. видержав нагінку, хоч ряди його покинули - - деякі діячки під впливом своїх чоловіків. Новий виділ вийшов дуже ослаблений, бо відійшли деякі вироблені діячки. Праця Гол. Виділу С. У. спочивала на плечах кількох одиниць. Сьогодні більшість громадянства переконалася про правильність становища С. У. супроти нормалізації. Зріст числа кружків і їх діяльности свідчить про розвиток С. У. Число інструкторок зростає скоро. Зростає значіння преси С. У. Одначе С. У. має замало рук до праці в централі і в краю. Гол. Виділ не може подолати всім ділянкам праці. Замало організаційних і люстраційних поїздок. Централя С. У. не могла паралізувати всіх проявів демобілізації. Тепер створено орг. відділ, який має перевести в життя трилітній плян праці. Брак популярного органу унеможливлює відповідну працю серед кружків С. У. Найкраще булоб перенести видання п. сен. О. Кисілевської до Львова і підчинити їх централі, одначе вона відкинула цю пропозицію.

Український жіночий рух зростає тепер незвичайно на всіх наших землях. Пробудження української жінки відбувається підчас теперішнього лихоліття. Жахлива дійсність зактивізувала українське жіноцтво і вивела його на шлях боротьби. Всі українські жін. товариства тяжіють до Львова. Централя С. У. є осередком усього українського жіночого життя. Українське зорганізоване жіноцтво є тепер під обстрілом з кількох сторін. Крім польської нагінки переживаємо наступ з української сторони, націоналістичних кол. Годі погодитися з методами тоталістичних держав. Український жіночий рух вимагає активности жіноцтва і співвідповідальности за долю нації. Творення окремих жін. товариств це недоцільна витрата сил і роздор. Шкідливу розпорошеність треба усунути в обличчі чужого наступу. В наших умовинах нема місця на окремі партійні жіночі організації. Годі зрозуміти акцію „Сільського Господаря" з його закладанням Секцій Господинь С. Г. Замість дати фахову освіту кружкам С. У., Сільський Господар закладає окремі Секції Господинь з аналогічними завданнями.

Українське жіноцтво хоче співпрацювати з усіми українськими установами. Одначе перш за все С. У. бажає консолідації всіх жіночих сил. Нас єднає не тільки статут, але однакова постава до життя. На всіх фронтах іде наступ ворожих елементів, які хочуть українство фізично винищити. Розпорошення української верхівки дійшло до крайніх меж. Українське політичне життя знайшлося в хаосі. Повстали ріжні лінії поділу. Методи внутрішньої політичної боротьби відзначаються нетолеранцією і браком усякої пошани для людської гідности.

Одначе є справи, які єднають усіх українок. Боротьба з хаосом, розбиттям, нетолеранцією і варварством. Українське жіноцтво має стати моральним чинником у житті нації. Тому треба поширити засади любови і вирозуміння з родинного життя на все українське національне життя. (Оплески).

В год. 6. веч. зачалася дискусія, яку подамо в черговому числі.

Девять днів у Парижі.

I.

Поїзд Базилея—Париж має вже французьких пасажирів. Починаю все більше відчувати брак знання французької мови. Сягаю по свій „шпрахфірер" Метулі, що його купив у Празі, та користи з цього небагато. Це трохи бавить мене і моє віс-а-віс у купе, міністеріяльного урядовця з Відня, який теж, так як я, залишився „без язика". Добре, що бодай маю товариша подорожі. Розуміємо себе і ділимось враженнями. Щоправда — у вікні їх небагато. Краєвид доволі нецікавий: зелені левади і ліси, стерня чи зоране поле, рідко якась людська оселя, зправила мурована з червоними дахівками. Зате цікавіше в купе вагону.

Крім нас сидить двох французів і до неможливости балакуча дама-француженка, сильно розмальована, з боною і маленькою донею. Особливо цікавий їх сніданок з вилками і ножами, на тарілках з папендеклю. Тягнеться він довго і складається навіть з гарячого макарону, що його висипають з термосових пляшок. Забавки, якими грається дитина, заповнюють цілий малий куферок.

На східному (Ест) двірці Парижа рух несамовитий. Авта в облозі. Врешті одно і мені дістається. Мовчки подаю візитівку з адресою мого приятеля і за 15 хвилин впадаю в його обійми.

Врешті я в місті, куди прямував, про який я мріяв — Експозіціон Інтернаціонале — Міжнародня Вистава — це атракція, від якої обіцюю собі дуже багато. Вже перший погляд на неї переконує мене щодо її маєстату. Це щось, що пянить красою, а разом з тим страшить незбагнутістю і величиною. За слабі людські ноги, щоб скрізь зайти, людські очі, щоб усе побачити, людська память, щоб усе затямити. Велич! Потішаюсь, що не маю урядового обовязку, дати читачам „Діла" повної картини вистави. Незадоволених булоб багато, що покивуючи головами, говорилиб: „Як на спеціяльного кореспондента — то мало, дуже мало"... А з доброї волі, можна дозволити собі на аматорство, на враження „сірої людини". Це єдиний вихід з ситуації, з тих міліонових вражінь, що розпливались хаотично впродовж кількох днів, що мені залишились на все: на виставу і на пізнання особливостей столиці Франції. Зрештою—потішаюсь дальше—„фотографію очей" з вистави дав уже читачам „Діла" постійний його кореспондент у Парижі д-р Ю. Студинський у циклю статтей під наголовком, в якого правду я, особисто, (нехай він мені вибачить!), не дуже вірю. Бо чи можна цю „подорож довкола землі" зробити **в одному дні?..**

Цими міркуваннями оправдую те, що дуже швидко зрікаюся з записок, які щораз труднíші субєктивно та обєктивно. Субєктивно, бо щораз більше слабне мій критичний змисл в оцінці, що важне, а що менш важне, не згадуючи вже про фізичну втому, — обєктивно, бо здебільша пливу в людській юрбі, яка не рахується з завданням чи забаганками журналіста і поштовхує його та тисне, як кожного іншого, що прийшов полоскотати себе емоціями небуденної світової атракції.

Пригадую собі, крутив я носом у Львові на париського дописувача „Дла", коли читав коротенькі його репортажі про кожну державу, що виступає на світовій виставі. Та тепер його розумію. Докладно розглядаючи все, треба би кожній з цих держав, як теж збірним і спеціяльним павільонам (разом около 180!), присвятити багато сторінок, якщо не ціле „Діло". Дотого треба би відбути просто кількамісячні студії, мати всесторонню підготову і добитись згоди читачів „Діла" заняти свою увагу якийсь час виключно тільки змістом париської вистави. Таке велике є її багатство! А те все неможливе. Тим сміліше і я подаю тільки „салату" з неї.

Перше, що вдаряє в очі — крім казкової зверхньої декорації — це дуже ріжний підхід ріжних країв до завдань вистави. Засадничо мала вона виказати осяги в техніці і мистецтві за останніх дванацять років. У ці два поняття „техніка" і „мистецтво" можна змістити щоправда дуже багато. Хоч здається, що не є ні одним ні другим нпр. цитринове дерево з квітом і дозріваючими овочами на подвірі італійського павільону. А проте належить він до декорації, а декорація є мистецтвом. Цим способом можна оправдати приявність багатьох експонатів, яких не місце — здавалось би — на цій виставі. І не так у цьому пункті найдете багато прогріхів (до речі — нешкідливих і як кожний „гріх" — цікавих) проти основної „засади", як у другому: осяги 12 років. Старе видання „Калевали", що його бачите у фінляндському павільоні чи египетські саркофаги, а навіть поїзд египетського володаря зперед пів століття, — перша сторінка італійського „Статута Цівілія" (1532. р.), чи японські деревця карлики і багато-багато інших експонатів, а навіть цілих павільонів (нпр. Іраку чи „Істор. Памяток"), говорить про давне, навіть дуже давне минуле. Згаданий ріжний підхід бачите в багатьох інших речах: одні краї силуються, щоб виказати свою високу духову і матеріяльну культуру, присвоюючи собі навіть дещо з чужої власности, другі — кермуються практичними міркуваннями експорту, торговельних міжнародніх взаємин. Одні виставляють „правду", інші — „брехню". Одні — хочуть експортувати тільки товари, інші — політичні доктрини.

В цьому останньому, як це було вже в „Ділі" зазначене, перед ведуть Совіти. Обєктивно зазначити треба, що італійці теж пробують вмовити в глядача „єдиноспасальність" фашизму. Про це говорить вам около 70 рядків широкого камінного тексту на найвищому поверсі величавої їх палати, де чудесна кераміка і стінні образи так добре гармонізують із тлом мармуру. Про це говорить там також 30 таблиць, що ілюструють словами 30 уступів фашистівської „евангелії" — „карта дель ляворо". Але ця пропаганда далека від нахабности Совітів, які навіть зі символів праці — серпа і молота — зробили щось у роді погрози, вкладаючи їх у руки пробоєвих фіґур, поміщених на піднебесній висоті свого павільону. Та ця нахабність пропаганди ще більша внутрі, де несамовита тенденційність викликає просто несмак, дарма що цінність деяких експонатів чи оригінальність виставового оформлення приковує тут і там увагу глядача і викликає подив, що навіть у жорстокій большевицькій дійсности людський дух виявляє свій полет і своє творче багатство.

В імя правди треба признати, що й Німеччина, якої павільон стріляє вгору 56-метровою вежою, що ген іздалека вилискує білими колюмнами, відгородженими від себе пасами золото-червоних мозаїк, не пробує насилу защіпити в глядача ідеольоґії гітлеризму. Вона навіть не може похвалитись таким наглядним осягом, яким хваляться італійські фашисти, що внизу свого будинку виставляють імпозантний релеф нової римської імперії. Бо німці не вспіли не то поширити свого територіяльного стану посідання, але навіть не дістали ще назад своїх давніх кольоній. Проте їх виступ на світовій виставі у Парижі зєднує їм пошану своєю повагою, строгістю, святочністю і наглядними доказами їх винахідчивости, знання та праці. У велечезних приміщеннях, осяяних світлом чудових шкляних свічників і канделябрів, шукаю чогось, що найбільш характеристичне для сучасної Німеччини. І дещо находжу. Це хочби синтетичний кавчук, один із тих заступних продуктів, якими німецька хемія закріплює свою славу, а Німеччина господарську самовистарчальність.

В. Несторович.

——o——

Памяти бл. п. Володимира Дидинського

Інж. Володимир Дидинський гербу Ґоздава походив зі шляхотської родини в Ясениці Сільній біля с. Дрогобича. Після покінчення гімназії записався у львівську політехніку і зараз-же став збирати довкола себе своїх товаришів українців, маючи разом з ними на меті заснувати українську студентську організацію в політехніці. Коли в 1897 р. завдяки тим заходам заложено „Основу", В. Дидинський став її першим головою. Як інжинір Краєвого Виділу займав урядові становища в Заліщиках, Рогатині, Сяноці. Українська влада перенесла його до Дрогобича і тут у 1918 р. відновив він діяльність Філії „Сільського Господаря" та став її головою. Після закінчення війни залишився він у Дрогобичі, де отворив своє приватне інжинірське бюро. Був довший час директором місцевого Украї̈нбанку „Народній Дім". З відновою місцевого „Сокола" став його головою і на тому становищі поклав багато труду й заслуги для організації та виховання ремісничої молоді, яку вспів згуртувати в цій установі. Сам здисциплінований громадянин, не міг він погодитися з виступом деяких членів сокільської організації в часі останнього краєвого здвигу і після кризи в дрогобицькім „Соколі" передав його провід в інші руки, перебравши на себе іншу ділянку народньої праці. А саме став знову головою Філії „Сільського Господаря" та при допомозі Ради й агронома (інж. Каплистого) зреорганізував її основно та поставив її на висоті нашої зразкової установи; перевів теж організацію вишколу хліборобської молоді, яка стала предметом похвал і наслідування чужих, після того взявся за організацію сільського жіноцтва в секції господинь. Шість тисяч зорганізованих жінок, що взяли участь у поході підчас „Свята Селянки" в Дрогобичі в дні 9. вересня ц. р., дали найкраще свідоцтво праці пок. інж. Володимира Дидинського. Делеґація комітету для уладження свята принесла своєму голові, що тоді лежав уже на смертній постелі, від селянства повіту вінок спілого збіжжя, останній дарунок. Відбираючи його з видним зворушенням, сказав Покійний до членів делеґації: „Дбаймо скрізь, особливо по наших селах, за виховання українських матерей!"

Покійний був людиною, що мала органічну потребу праці і без неї не міг жити. Незвичайно рухливий та енерґійний, був діяльним членом усіх місцевих українських установ, м. і. був одним з основників ремісничої кредитової кооперативи „Зоря". Брав теж участь у політичному житті і був активним членом У.Н.Д.О. Був зразком здисциплінованого громадянина, в кожній громадянській справі повинувався проводові, якого воля, виявлена хочби тільки у формі вказівки чи ради, була для нього наказом. При цьому був людиною наскрізь і для всіх доброзичливою, не було в нім ні крихітки зла. Все погідний, усміхнений, привітній і добрий. Один з виїмкових людей, які, перебуваючи вже поза межею земського життя, звязують нерозривно зі собою тих, що живуть ще тут, додають їм життєвої сили і завжди підносять на дусі. Невблаганна смерть забрала доброго Сина Дрогобицькій Землі, не диво, що похорон Покійного був великою народньою маніфестацією для Його світлої памяти.

—о—

Похорони Михайла Корчинського.

Похорон Покійного Михайла Корчинського зібрав великі маси української інтеліґенції. Явились ін корпоре всі службовики всіх львівських кооперативних установ, численна громада наддніпрянських політичних емігрантів, представники всіх культурних, станових, професійних і інших товариств та організацій. Подвіря вірменської церкви, в якої крипті стояла домовина з Покійним, було вщерть виповнене, таксамо повною була вул. Вірменська. Панахиду над домовиною відправив Преосвященний Єпископ **Бучко** в асисті о. мітрата **Базюка**, о. прал. **Куницького** та членів Капітули. Перед виносом домовини з каплиці промовив до зібраних сенатор Остап **Луцький** в імени Ради і Дирекції РСУК-а та зорганізованого кооперативного світа. Промовець звернув увагу на ту ділянку конструктивної кооперативної праці, до якої звернувся був Покійний після упадку української державности, і на ті трівкі заслуги, які Покійний як чільний український діяч та визначний правник поклав при будові підвалин відродженого українського кооперативного руху в Галичині.

Довжезний похоронний похід спинився під будинком „Просвіти" на Ринку, з якого балькону попрощав Покійного д-р Іван **Брик**. Опісля Ринком, вул. Галицькою та Бернардинською площею попрямував похід у сторону Личаківського цвинтаря. Похід робив імпонуюче враження, причому слід із признанням навести, що учасники йшли чвірками посередині дороги, замісць товпитись, як бувало, по тротуарах.

На цвинтарі над домовиною промовляв о. прал. **Куницький**, від Т-ва Допомоги Емігрантам із Великої України **Петренко**, від СУПРУГА **Ясінчук**, від Союзу Політичних Емігрантів із Великої України **Романенко**.

У погідну осінню передвечірну годину скінчилися ці сумні обряди і дорогий Покійник спочив на вічний сон у галицькій землі.

—о—

Закарпаття.

ПРОГРАМА ПРОСВІТЯНСЬКОГО ЗІЗДУ В УЖГОРОДІ.

Зїзд відбудеться безвідклично в **неділю, 17-го жовтня ц. р.** В год. 7.30—9.30 рано будуть відправлені одночасно дві Сл. Божі, архиєрейська в катедральнім храмі і друга в церкві Василіянського монастиря. Потім учасники уставляться до походу на площі перед мужеською учительською семинарією і в сумежних вулицях. Маніфестаційний похід вирушить в год. 10.30 і перейде вулицями міста на площу князя Корятовича. Тут (а в разі непогоди в салі „Народнього Дому Просвіти") відбудуться в год. 12.30 великі народні збори (масове віче). Промовлятимуть: голова централі „Просвіти" д-р Юл. Бращайко, о. А. Волошин, селянин Йосиф Данко, посол Юлій Ревай, п-і Єлисавета Станькова, абс. богословії Іван Рогач і ред. Стефан Клочурак. Окрім привітів, зложить заяви 15 делеґатів з місць. Шк. інспектор Іван Гриць умотивує резолюції, що будуть дані під голосування. Підчас цих народніх зборів виступлять також обєднані просвітянські хори й орхестри.

По обідовій перерві буде від год. 4—7. пополудні народній концерт в міськім парку або (в разі дощу) в кіновій салі Народ. Дому. А театр „Нова Сцена" відіграє представлення „Марусю Богуславку" й „Неофавстіяду".

ЗАГ. ЗБОРИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ „ПРОСВІТИ".

Відбудуться напередодні Всепросвітянського Зїзду **в суботу 16. жовтня** ц. р. в год. 5.30 попол. в кіновій салі ужгородського Народнього Дому з таким денним порядком: 1) Відкриття зборів, 2) Привіти, 3) Відчитання й ухвалення протоколу з попередніх зборів, 4) Реферати на організаційні теми й ухвалення резолюцій до них, 5) Звіт з діяльности, 6) Звідомлення провірної комісії, 7) Дискусія над звітами, 8) Признання абсолюторії, 9) Вибори нового Головного Виділу, 10) Зміна статуту, 11) Евентуалії (вільні внески) і 12) Закриття зборів.

НОВИНКИ.

— **З нагоди відкриття адвокатської канцелярії у Львові, при вул. Хорущини ч. 12 зложив** висл. віцепрезидент львівського Окружного Суду Юстин Дзерович на будову церкви св. Івана Богослова квоту 25 зол., а на Фонд допомоги студентству квоту 25 зол. 1819

— **Овочеві щепи і кущі першої якости**, здорові і певні щодо відмін, закваліфіковані Комісією Львівської Хліборобської Палати — доставляє до осіннього саджения — найбільша українська шкілка **А. ТЕРПИЛЯКА в Залуквї**, почта Галич, телефон Галич № 1, ПКО ч. 500.855. Жадайте цінників та оферт! 1820

— **Ви певно цікавитесь розвоем українського спортового руху? Чи передплатили Ви вже єдиний український спортовий тижневик „ЗМАГ"?** Високий рівень, всесторонній зміст та виховне значіння напевне переконають Вас про його потребу. Передплата чвертьрічна всього 2 зол. Адреса адмін.: Львів, Ринок 10, II. пов. Тел. 229-41. **Жадайте показових чисел!**

— **Збірка на потреби Кружка „Р. Ш." ім. Б. Грінченка** на Городецькім передмісті відбудеться в неділю 10. ц. м. перед усіми церквами і українськими установами Львова. Просимо Вп. Громадянство не минати збірщиків і кинути до пушки свою лепту на згадану ціль.

— **Звичайні Загальні Збори Повітового Союзу Кружків „Р. Ш." у Львові будуть 29. X.** ц. р. в год. 9. у домівці „Української Бесіди" у Львові при вул. Рутовського ч. 22, I. пов. зі звичайним порядком нарад. Коли в означеному часі не буде потрібного копмлету, З. Збори зачнуться в год. 10. при якимнебудь числі делеґатів. В год. 8. відправиться у Преображенській церкві богослуження за померших членів „Рідної Школи". — **Рада Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи" у Львові.**

— **Українці в Польському Радіо.** З початком найближчого тижня українські аматори радія матимуть змогу послухати кілька гарних авдицій: У неділю 10. X. в годині 15.55 виступить мала, але талановита скрипачка 12-літня Леся Деркач, учениця проф. Москвичева. Малій скрипачці акомпаньоватиме Мелянія Байлова. Дня 12-го ц. м. в год. 18.10 д-р Харитя Кононенко вигологить гутірку про фахову освіту українського жіноцтва. Того самого дня в год. 18.20 радіослухачі матимуть змогу послухати нашого відомого піяніста Романа Савицького, який відограє низку творів українських композиторів, як Лисенка, Барвінського і Нестора Нижанківського.

— **Окружний Комітет Т-ва Піддержки Всенародних Шкіл у Львові складає подяку громадянству за прихильність у часі „Тижня Всенародної Школи" до акції т-ва, яку виявив передовсім вислід вуличних збірок.** Одночасно згадане т-во звертається із закликом до всіх, що ще не виявили досі своєї прихильности до т-ва, щоби зробили те підчас вуличної збірки, яка відбудеться в неділю 10. ц. м.

— **Зміни в поштовій службі.** В поштових аґенціях у Зеленім пов. Косів, Луковім пов. Лісько і в Янівці пов. Тернопіль заведено телефонічну і телеграфічну службу в обмежених денних годинах.

— **Червінка в Ходорові.** У звязку з пошестю червінки, яка панує в Ходорові, приїхала туди зі Львова воєвідська санітарна комісія, яка видала низку наказів і доручень та перевела люстрації, які малиб причинитися до поборювання пошести.

— **Цукроварня „Поділля" починає свою працю.** В часі від 15—20. ц. м. почне свою працю новооснована цукроварня „Поділля" в Березовиці Великій під Тернополем. Є це перша цього роду більша установа на Поділлі. В новій фабриці заанґажований теж і український капітал. Продуценти цукрових буряків вивязуються якнайкраще зі своїх обовязків. Першим продуцентом, що привіз буряки до нової цукроварні, був селянин Степан Мурин із Милошовець.

— **Малпа у львівськім парку.** На днях утікла з цирку Станевських малпа до парку при вул. Кадецькій. Люди подивляли, як вона наче в Африці скакала по верхах дерев. Перед нею вті-

На допомогу студентству.

На фонд допомоги академічній молоді зложили в Адміністрації „Діла" дальше: Д-р Михайло Мельник, Скалат зол. 5.—, Дионізій Недорода, Скалат, зол. 3.—, Стефан Щуровський, Бельсько зол. 5.—, Анна Павлусевич, Коломия, зол. 2.50, то є разом зол. 15.50.

—o—

ІТАЛІЙСЬКА ВІДПОВІДЬ НА ФРАНЦУСЬКО-АНГЛІЙСЬКУ НОТУ.

Міністр закордонних справ Чіяно вручив сьогодні брітійському амбасадорові льордові Парт і французькому шарж д'афер Бльонделеві відповідь на англійсько-французьку ноту з 2. ц. м.

Імовірно італійська відповідь є того змісту, що римський уряд не може приняти запрошення до розмов, в яких Німеччина не брала би участи. Ноту цю проголосять у Римі ще мабуть нині вечором.

СМЕРТЬ КАНТАКУЦІНО

В Букарешті помер 9. ц. м. по довшій недузі ген. Кантакуціно голова партії „Все для батьківщини", давньої залізної ґвардії.

— **Жахлива автомобілева катастрофа.** Недалеко стації Ґері у стейті Індіяна зударилися на залізничім переїзді два авта в тій хвилині, коли надіхав поспішний поїзд. Оба авта, які скопив зі собою поїзд дощенту розбиті. 7 осіб є важко при тому ранених.

—o—

ІТАЛІЙЦІ ПІДТРИМУЮТЬ НІМЕЦЬКІ КОЛЬОНІЯЛЬНІ РЕВЕНДИКАЦІЇ.

Німецькі домагання звороту давніх кольоній найшли сильний відгук в італійській пресі. Появилось чимало статтей, які доказують, що світ повинен зрозуміти, що німці не виречуться своїх кольоніяльних аспірацій.

ПРОТИ НІМЕЦЬКОГО МАНДАТУ.

Консервативний посол Амері помістив у „Таймсі" листа, в якому доказує, що годі дати Німеччині мандат над якоюнебудь африканською країною, бо вона замінить його на кольонію.

—o—

ФРАНЦУСЬКІ КОМУНІСТИ СТРІЛЯЮТЬ ДО ПОЛІЦІЇ.

„Французька людова партія" подає, що підчас виборчих зборів партії в Мітрі на салю вдерлося кількасот комуністів, які повибивали шиби і стріляли в повітря. Поліцаїв, які намагались привернути лад, комуністи обстріляли, ранячи одного з них у голову.

—o—

СОВІТСЬКА СТАТИСТИКА.

„Анґріф" подає, покликуючись на публікації совітської урядової аґенції, що від розстрілу марш. Тугачевського до 1. ц. м. відбулось у СССР 376 процесів під закидом саботажів, де засуджено 1988-ох людей

ВІДГУКИ ДНЯ.

В рідну землю глибоко...

(Памяти Михайла Корчинського).

Ой на Чорному Морі
Та на білому камені
Там сивий сокіл плаче-проквиляє,
Що на Чорному Морі супротивная хвиля встає...

Встала зла, супротивна хвиля, висока і грізна, розкотилася широко по рідних просторах і з грюкотом ударила на фльотилю козацьких чайок. Ударила і розігнала їх на всі сторони світа.

Одних у землю агарянську прибило, других в гирлі Дунаю потопило, третіх світами поганяло. Тільки деякі чайки в Дністер заплили, горі рікою пішли і до Землі Галицької причалили.

Причалила тут і чайка козака не рядового, а отамана курінного — Михайла Корчинського.

Вийшов отаман на беріг, бачить — такий самий край і люди, чує — така сама мова і пісні, як у його рідній стороні. А ще бачить, що люди як мурашки заросли буряном поля покрили і в поті чола працюють, щоб очистити рідні ниви.

— Гей, родимці мої! Позвольте [станути поруч із вами до роботи!

І станув і працював від першого дня. Віддав тій праці себе цілого, свій великий ум і своє золоте серце

— Я не еміґрант — казав, — я тільки в іншім куті рідного краю працюю. Не треба, щоб народ, а ще великий і на великих просторах, був зовсім однородний. А треба, щоб він одного бажав і до одного йшов.

Радів кожним успіхом цього кутка землі, журився кожною невдачею, плакав серцем над кожним його нещастям. Не жалів себе в ніякім випадку, кровавим потом умивався, працював, працював, працював і других до праці взивав.

Аж у квітні цього року пристанув. Застромив свій роботящий заступ у землю і сказав:

— Гей, родимці мої! Позвольте відпочити.

І ось 7. X. 1937 спочив на віки.

Галицька Земля, в якої ґрунт Михайло Корчинський так глибоко вріс, приняла його до себе. Приняла зі щирим жалем, що так швидко минувся їй добрий робітник, що не так легко заповнить вона прогалину по ньому. Бо хтонебудь не двигне тяжкого заступа, не зробить роботи Михайла Корчинського.

Вірить Галицька Земля, що завтрішний і позавтрішний день народить чимраз більше Корчинських, хоч не з його умом і серцем, та з його переконанням: не однородність, а одгодушність потрібна нації.

Поховала Галицька Земля в особі Михайла Корчинського великого соборника.

І тому, коли неслися жалібні дзвони, коли гомоніли похоронні співи — „О нем вся Україна постона"...

Галактіон Чіпка.

Відгомін польсько-української війни.

ПЯТИЙ ТА ОСТАННІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ОСТАННЄ СЛОВО ПІДСУДНОГО.

Після того підсудний заявив, що до вини зовсім не почувається і з чистою совістю просить увільнити його.

ВЕРДИКТ СУДДІВ ПРИСЯГЛИХ.

Після півгодинної наради вернулись судді присяглі до салі розправ і провідник лави суддів присяглих відчитав вердикт такого змісту: Судді присяглі потвердили друге питання щодо вбивства підсудним Леопольда Мехонського 7-ма голосами „так", 5-ма „ні". Чотири інші питання щодо родини Мехонських заперечили (6 „так", 6 „ні"); далі потвердили шесте питання щодо вбивства Лінтнера 11 голосами „так", 1 „ні"; вкінці заперечили питання щодо вбивства Терліковського і невідомого з прізвища полоненого поляка в Лисиничах 6 голосів „так", 6 „ні".

УНЕВАЖНЕННЯ ВЕРДИКТУ ЩОДО РОДИНИ МЕХОНСЬКИХ.

Після того трибунал по кількахвилинній нараді уневажнив вердикт суддів присяглих щодо родини Мехонських з тої причини, що вбивства цієї родини могла допустити лише одна особа, отже треба було заперечити друге питання щодо вбивства Мехонського, або признати вину підсудного за вбивство інших 4-ох членів родини Мехонських.

УНЕВИННЕННЯ ВІД ВБИВСТВА РОДИНИ МІХОНСЬКИХ.

Після кількахвилинної наради присяглі судді заперечили всі пять питань щодо вбивства 5-ох членів родини Міхонських (7 голосів „ні" 5 „так").

ТРИБУНАЛ ЗАСИСТУВАВ ВЕРДИКТ ЩОДО РОДИНИ МІХОНСЬКИХ.

Після того трибунал по кілька хвилинній нараді засистував вердикт суддів присяглих щодо уневиннення підсудного за вбивство родини Міхонських і в тій справі відбудеться ще одна розправа перед судом присяглих.

Вердикт суддів присяглих у справі Лінтнера, Терліковського та невідомого з прізвища полоненого вояка трибунал затвердив. Прокуратор домагався присуду смерти з заміною на досмертну вязницю.

Оборонець домагався лагідного виміру кари з пристосуванням амнестійного закону з 1921. і 1923. року.

Підсудний просив звільнення від кари, бо зовсім не почувається до вини.

На основі вердикту суддів присяглих предсідник трибуналу відчитав в год. 8. веч. такий присуд:

Присуд.

ЗА ВБИВСТВО ЛІНТНЕРА ТРИБУНАЛ ЗАСУДИВ ПІДСУДНОГО МИХАЙЛА ХОМЯКА

на кару смерти

ЯКУ ЗАМІНИВ ЙОМУ НА ОСНОВІ АМНЕСТІЙНОГО ЗАКОНУ З 1928 Р.

НА 15 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

...али птахи й вивірки, яких там годують емерити горіхами з рук. Персонал цирку аж по довгих змаганнях і підступом зловив малпу, що трохи зажила свободи в такім краю, як наш.

— Львівська хроніка. Авто, що ним кермував шофер В. Боднар, потрунуло на Богданівці Сімона Вайхкравса, який сильно потовкся. — Поліція арештувала Ст. Рибку (Вірменська 16) у звязку з крадіжжю на шкоду Селіґа Цвікера, власника ґалянт. крамниці при вул. Городецькій 71.

— **Припиняють діяльність українських товариств.** Повітове старостово в Коломиї припинило в діяльности в Березові Вижнім читальні „Просвіти" (на Лазах і на Рівнях), кружок „Рідної Школи" і Союз Українок. — В Бані Березові, коломийського повіту, старостово припинило в діяльности читальні ім. Б. Хмельницького і Т. Шевченка, кружок „Рідної Школи" і Союз Українок. Воєвідство у Станиславові припинення діяльности цих товариств затвердило.

— **Робітничий поїзд Скнилів — Львів.** Окружна Дирекція держ. залізниць у Львові повідомляє, що з днем 11-го ц. м. наладнуе на пробу в робочі дні між Львовом і Скниловом поїзд ч. 2125, що відходитиме зі Львова в год. 15.55, а назад їхатиме пі дч. 2126 зі Скнилова в год. 16.22.

— **Ще один „косцюлок".** У Незвиськах повіт Городенка, поляки рішили побудувати „косцюлок". Уже збирають гроші на ту ціль.

— **Процес Сухенека-Сухецького.** Перед окр. карним судом у Варшаві зачався 7. ц. м. сензаційний процес проти б. начальника слідчого віділу у Станиславові а у Варшаві Сухенека-Сухецького. Він відповідає за зловживання та намагане перекупство. Обороняє був. посол адв. Пасхальський.

— **Домагаються підвишки платень на 20 проц.** Союз Умових Працівників у Варшаві, що належить до Загально-Польської Унії, підіймає акцію за підвишкою платень та скороченням часу праці. Цього місяця зорганізують віче за введенням 40-годинного тижня праці. Першим кроком до здійснення цієї реформи булаб т. зв. англійська субота. Крім того видвигають постулят підвишки платень умових працівників на 20 проц.

— **Знову двох комoрників припинили в діяльності у Львові.** Припинення виконали на доручення судової влади. Обом комoрникам, яких прізвища покищо тримають у тайні, закидують надужиття на шкоду клієнтів.

— **Нові „Людові доми" в рудецькім повіті.** При визначній допомозі і жертвенности рудецького старости Й. Сарнецького, небавом викінчать будову величавого „людового дому" ім.ген. Бр. Перацького в Загірю. Крім того льокальний комітет почав будову людового дому в Долобові і підтягнув її уже під дах. У Чернихові людовий дім потребує уже тільки викінчення внутрі.

— Краєва хроніка. Після дводенних розшуків при помочі моторівки і рибальських сіток, віднайдено трупа Йосифа Страшинського з Варшави, який утопився в Дністрі коло Заліщик. — До вселюдної школи ім. Казимира в Тернополі вломилися, отворивши входову браму витрихом невідомі справники, перешукали бюрка в конференційній салі і в канцелярії, одначе нічого не забрали. — В Перемишлі повісилася в власнім мешканню при вул. Грунвальдській власниця реальности Антоніна Децовська. Причиною самогубства були родинні суперечки на фінансовім тлі.

— А все те через заздрість. 21-літній Мих. Березовський з Одаї під впливом заздрости за дівчину стрілив до Олекси Жарського, одначе не поцілив. Відтак Березовський розчерепив сокирою 15-літній Катерині Ковбас голову. Дівчину відвезли в дуже важкім стані до лічниці в Станиславові. Березовський утік і скривається в сусідніх околицях.

— Сензаційні заручини у Відні. Найбільшою сензацією Відня є саме заручини 17-літньої донечки відомого у Відні власника гостинниць і ресторанів Гібнера з б. премієром Єгипту 64-літнім Нассім Пашою. Віденська преса обговорює саме тепер справу умови, що на її підставі молода жінка Нассім Паші має дістати 250 фунтів на випадок смерти мужа. Покищо закоханий старець прислав на руки свого тестя цілу свою скарбницю, яка має багато перел і брилянтів.

— **Персональні зміни в станиславівськім воєвідстві.** Повітового коломийського старосту в нечиннім стані Йосифа Вімера іменували начальником виділу в тернопільськім воєвідськім уряді. Марiяна Сітарського референта воєвідського уряду в Білостоці.

— **Наїзд польських купців.** Польська преса повідомляє, що на днях виїхала зі Сьрему (Познанщина) ціла група польських купців до Східної Галичини, щоб на місці провірити можливости поселення їх на нашій території. Слід зазначити, що вже тепер працює по містах і містечках Сх. Галичини та Волині кількасот польських купців із заходу.

— **Серпом відрізали посадникові голову.** У місцевости Дуросера-Горі в Румунії шістьох студентів напало на посадника того міста Гросереану і серпами відрізали йому голову. Цей злочин має імовірно політичні мотиви. Злочином студентів зацікавилося міністерство внутрішніх справ, яке вислало спеціяльну комісію.

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: „КАПІТАН ТЕЙЛЬОР“.

Гері Купер, який грає у цій фільмі заголовну ролю, уявляє собою тип старого морського вовка, що веде на власну руку боротьбу із торговлею невільниками, рискуючи власним життям та довірям найближчих приятелів. У фільму дуже дискретно вплетена любовна інтрига, з якої очевидно, Купер виходить переможцем. Кульмінаційною точкою всеї історії є жахлива пожежа англійського корабля та дантейські сцени при рятунковому човні. Симпатичну постать творить у цій фільмі Джордж Рафт, відомий із „Болера“. (ет.)

—o—

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Площа Сокола-Батька, год. 10. рано: **пятизмаг за мистецтво КЛК, Сокола-Батька** і за нагороду „Основи“.

Грище Чорних, год. 3. попол.: змагання за мистецтво Окружної Ліґи **Україна — Гасмонея.** (На ці змагання важні тільки вільні карти, видані Гасмонеєю).

Тамже, год. 1. попол.: мистецтво **А-кляси Україна II — Гасмонея II.**

Грище Т. З. Р. (коло Погоні), год. 3. попол.: змагання за мистецтво Ц-кляси: **Зоря — Святогор.**

Грище 40 пп. (Клепарів), год. 1. вполудне: товариський метч: **Степ — Сіонід.**

—o—

Дописи.

СНЯТИН.

Відповідь на спростування Повітової Ради „Каменярів“. На спростування Повітової Ради „Каменярів“ у Снятині в „Ділі“ з 14. вересня ц. р. (ч. 202) Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Снятині в імя правди і для усунення баламутства вияснює: Неправдою є те, що Рада Повітового Союзу „Каменярів“ у Снятині закидає аранжерам ювилейного свята в честь Маркіяна Шашкевича, що вони самі не знали про речинець того свята, бо щойно зачали його підготовляти і немов би уступ в дописі з опису свята, поміщений в „Ділі“ ч. 191 не відповідав правді. Зате правдою є, що Старшина Кружка „Р. Ш.“ в Снятині, пристосовуючись до обіжника Головної Управи „Р. Ш.“ у Львові, вже 30. жовтня 1936 р. на своїм засіданні (число протоколу 2) порішила вести підготовні праці до ювилею в 100-ліття появи „Русалки Дністрової“, а дня 18. червня 1937 р. скликано в цій справі анкету, на котру запрошено делегатів Кружків „Р. Ш.“ в повіті, з котрими докладно обговорено програму свята і подано вже приблизно речинець на другу половину серпня. Дня 30. червня 1937 (як виказує протокол засідання Старшини Кружка ч. II) остаточно порішено влаштувати ювилейне свято в дні 22. серпня, про що повідомлено всі Кружки „Р. Ш.“ в повіті. Тому смішне і недоречне є твердження Повітового Союзу „Каменярів“, що аранжерам не був відомий речинець свята; навпаки — з цілої справи виходить, що Повітова Рада „Каменярів“, на жаль, сама не знала чи не хотіла знати про цей речинець і тільки свідомо чи несвідомо уладженням повітового каменярського фестину мала на ціли відтягнути селянські маси від участи в святі. — **Старшина Кружка „Рідної Школи“ у Снятині.**

ДОБРОМИЛЬ.

Анкета в справі дрібної ощадности. Дня 3. X. ц. р. відбулась тут анкета, на якій делеґат Українбанку „Віра“ в Перемишлі д-р Чубінський реферував справу дрібної ощадности. Приявних було 50 осіб, заступлені були: інтеліґенція, міщани та ремісництво. Прелеґент звернув увагу на потребу дрібної ощадности, творення варстатів праці для безробітної української інтеліґенції та ремісництва, вказуючи при цьому на злочинну роботу тих, що свій гріш несуть до чужих, ворожих нам кас. Добромильщина належить ще до тих повітів, де акція дрібної ощадности не наладнана з виїмком кількох сіл. Тому з місця рішено приступити до збірки дрібної ощадности і вкладати її до каси „Народнього Дому“ в Добромилі, при чому кількох збірщиків добровільно взяло на себе цей тяжкий, але вдячний обовязок.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 10. X. год. 3.30 попол. „Король волоцюг“; год. 8. веч. „Король волоцюг“.

Понеділок 11. X. год. 8. веч. Виступ мадярської орхестри циганських хлопців.

Вівторок 12. X. год. 8. веч. Мадярська Орхестра Циганських Хлопців.

Театр Ріжнородностей:

Неділя 10. X. год. 3.30 попол. „Де чорт не може“; год. 8. веч. „Де чорт не може“.

Понеділок 11. X. год. 8. веч. „Небесні валиндиньки“.

Вівторок 12. X. год. 8. веч. „Небесні

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ХОДОРІВ:
10. X. Довбуш.
РОГАТИН:
11. X. Шаріка.
12. X. Ніч під Івана Купала.
13. X. Ордени.
14. X. Довбуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЯНІВ:
10. X. Гимн нужди.
11. X. Ніч під Івана Купала.
ЯВОРІВ:
12. X. Хмара.
13. X. Маруся Богуславка.
14. X. Гейша.
15. X. Воскресення.
16. X. Гимн нужди.
17. X. Ніч під Івана Купала.
СУДОВА ВИШНЯ:
18. X. Хмара.
19. X. Маруся Богуславка.

Цирк Стансвських при вул. Пелчинській:

Світові атракції, початок год. 8.30 веч., вівтірки, середи, суботи, неділі по дві вистави: год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Спогади із світової війни на французькім фронті“.

КІНА.

АПОЛЬО: „Народини зорі“ (Гейнор, Мерч, Меншу)
АТЛЯНТИК: „У сітях розвідки“.
ВАНДА: „Тайна бригада“, „Любовні несподіванки“.
ҐРАЖИНА: „Шлях до Ріо“.
ЕВРОПА: „Пропащий обид“.
КАСІНО: „Капітан Тейльор“.
КОПЕРНИК: „Знахор“ на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Весельчак“.
МЕТРО: „Мазур“ з Полею Неґрі.
МІРАЖ: „Маєрлінг“.
МУЗА: „Місячна соната“.
ПАКС: „Пісня її матері“ з Мартою Еґерт.
ПАЛЯС: „7-ме небо“
РІЯЛЬТО: „Бен Гур“ з Рам. Новаром.
РАЙ: „Нестерпна дівчина“ комедія.
СВІТ: „Ґенерал Сутер“ і „Білий янгол“.
СТИЛЕВЕ: „Заборонене щастя“ і ревія
ТОН: „Одна на міліон“ із Сонею Геніє.
УТІХА: „Замок тайн“, ревія „Сьогодні весілля“.
ХИМЕРА: „Сім полицчиків, сім цілунків“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 10. жовтня 1937.

8.00 Ран. авд., 8.15 Для села: Хліборобська Ґазетка, Крілик у господарстві, Музика з гр. пл., **8.50 Організація збуту дом. птиці. виг. д-р Евг. Томашевський,** 9.00 Музика з пл., 10.00 Репортаж із життя, 10.30—11.57 Богослуження, опісля музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок симф. орх., форт., 13.00 Театр. огляд, 13.10 „Казково колірове“ фрагм. із пов. Севера; трансм. з льв. броварів: Вручення двох скорострілів льв. полкам, 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Наші консерви з овочів і городовини, Музика з пл., Організація хліборобства — його сила, 15.45 Для дітей: „Остання пригода“; Молоді таланти: **Грає на скрипці 12-літня Леся Деркач,** 16.05 Солісти: спів, скрипка, форт., 16.45 Аннниця і життя, говорена повість, 17.00 Підвечірок при мікрофоні: сальон.-джез. орх., сопран, пісеньки, два форт., скрипка, скеч, ревелерси; у перерві коло год. 17.55 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Уяви: „Лекція декламації“ сміховинка, 19.35 Військ. авд.: орх., репортаж, промова ген. Карашевич-Токажевського, 20.00 Концерт солістів: **Любна Німцева,** сопран, Ст. Лобасевич барит., форт., 20.35, 21.00, 21.01 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Вечірній дениик, 21.15 Під дахами Варшави, Весела Сирена, 21.47 Резерва, 22.00 Оповідання про Монарта, 22.50 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з пл.

Понеділок, 11. жовтня 1937.

6.15—8.00 Раніший авд., 11.15 „Вище ніж король“, для старших дітей: Музика

з гр. пл., 11.40 Гутірка з фризієром, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Легка музика з гр. пл., 14.00 Орх. концерт, 14.30 Легка музика з пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Трохи пісні трохи слова, веселі віршики і вибрані пл., 15.20 Біжучі вістки з міста і провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. концерт, сальон. тріо, 16.50 19.50 Гутірка, 17.00 „Бурштин“, 17.15 Желянський і його учні: спів, форт., 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 З оп. музики, пл., 18.35 Фрагм. із пов. Парніцького „Еній“, 18.55 Програма на завтра, 19.30 Чи дитині треба в усьому влекшувати життя, 20.00 Концерт камер. орх., спів; у перерві коло год. 20.45 Веч. денник, Актуальна гутірка, 21.35 Літер. новини, 21.55 Бетовенові твори у вик. Малцужинського, форт., 22.30 Авд. присвячена Каз. Пузиському, промови, хор, 23.00 Ост. вістки, 23.10 Танкова музика з пл.

Вівторок, 12. жовтня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 „На ярмарку“ авд. для молодших дітей, 11.40 Літ із гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авд., 13.45 Легка музика з гр. пл., 14.00 Верді: III. дія з оп. „Аїда“, гр. пл., 14.45 Серед боєвих газів, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі; Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Цікаве з пятьох частей світа, авд. для старших дітей, 16.05 Огляд фін. актуалій, 16.15 Сальон. орхестра, 16.50 Гутірка, 17.00 Польські кольонії в глибині Парани, 17.15 Солісти: форт., віол., 17.50 Лови на дику птицю, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 **Про фахову освіту, гутірка в українській мові, виг. інж. Харитя Кононенко. 18.20 Фортепіяновий ресіталь Романа Савицького (Лисенко: Польонез Ас-дур, Барвінський: Листок до альбума, Прелюдія е-моль, Н. Нижанківський: Інтермеццо. Резерва: Мала суіта. 18.40** Моршин сейм, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Безсмертні книжки: Іліяда і Одисея, рецитації фрагм., 19.30 Конкурсова авдиція, 19.50, 19.55 Гутірка, 20.00 Віденські дівчата, квартет, 20.45 Веч. денник, 21.00 Массані: „Мандрівник Зането“ оп., 22.00 „Я чи він“ літер. дискусія, на осн. Андре Мороа, 22.30 Танк. музика з пл., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань. **„Дальматія: Рагуза, Спалято, Трстено“.**

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 10. жовтня 1937.

БЕРЛІН 12.00 Велика орх., 19.10 Віденські і мадярські мельодії, 20.15, 21.00 „Білий Йонатан“ оп. Мілекера, БРЕСЛЯВ 19.20, 20.00, 21.00 „Марта“ оп. Фльотова, БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх. 15.00 Арфа, 17.15 Сальон. музика, 18.15 Орх. циг. орх., 19.30, 20.00 „Мадам Баттерфляй“ оп. Пучінія, 21.50, 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 15.40 Давня іт. камер. музика, 18.00 Каринтська авд., репортаж, концерт, 20.50 21.00 „Вино, жінка, спів“, сопр., тенор, нар. квартет, хор, орх., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00, 19.00 Гарні мельодії, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.00, 18.00 Орх. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Люїза“ оп. Шарпантьєра, ПРАГА 19.10, 20.00 Чеські оп. мельодії, РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 Театр Уяви, РИМ 20.40, 21.30, 22.00 Розр. музика, 21.00 Комедія, ШТУТГАРТ 20.00, 21.00 „Тоска“ оп. Пучінія.

Понеділок, 11. жовтня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Давні й нові пісні на ..., 19.00 Шубертові твори, 20.00 Клясична орх. музика, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Опера, БУДАПЕШТ 12.05 Скрипка, спів, 13.30 Орх. концерт, 19.00 Мад. мельодії, форт. дует, 21.25, 22.00 Концерт форт. тріо, ВІДЕНЬ 19.25 Вес. авдиція, 20.25 „Ді бляве Делі...“ оп. Кунца, 21.00 Смичк. квартет, ДАЙШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Світ дитини, вок. муз. концерт, 20.00 Концерт дутих інстр., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00 „Катруся танечниця“ оп. Жільберта, ПРАГА 16.35 Шубертові пісні, 21.05 Квінтет д-дур Шуберта на см. РАДІО ПАРІ 20.00, 20.30, 20.45 Пісні, 20.15 Арфа, 21.30, 22.00, 23.00 „Міс Геліє“ оп. Одрана, РИМ 18.30, 19.58 Музика, 21.00 Солісти і вол. форт. 22.00 Хор

Вівторок, 12. жовтня 1937.

БЕРЛІН 16.00 Фільм. мельодії, 18.00 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт симф. орх., 17.15 Карнавал Шумана, 18.30, 19.0, 20.00, 21.00, 22.00 „Трістан і Ізольда“ оп. Вагнера, 22.45 Циг. музика, ВІДЕНЬ 16.15, 16.50 Для дітей, 17.20 Спів, Ручна ..., 17.40 Форт., 19.40, 20.00 Нар. пісні, 20.10 Орх., спів, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00, 19.10 Музика, 18.00 Форт., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Вол., 19.00 19.58 21.00 Муз., 22.00 Комедія, ПРАГА 12.75 Орх. концерт, 18.10, 18.25 Солісти, 20.20 Вол., 22.25 Сюіта в давньому стилі Ірака, РАДІО ПАРІ 20.00 Форт., 20.15, 20.45 Спів, РИМ 21.00, 22.00, 23.00 „Люїза“ оп. Шарпентьєра.

ОПОВІСТКИ.

Звичайне річне Загальне Зібрання Членів Товариства Українсько-руських Правників у Львові відбудеться в пятницю 29. жовтня 1937 р. в 18-ій год. у домівці „Бесіди“ при вул. Рутовського ч. 22 зі звичайним порядком нарад. На випадок, коли не явиться вимагане статутом число членів, відбудуться Загальні Збори того самого дня в 19-ій год. без огляду на число приявних членів. — Головна Рада Товариства. 1828 1-1

Річні Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. кн. Льва у Львові на Личакові відбудуться дня 17. жовтня 1937 в годині 5. попол. в домівці Школи при вулиці Крупярській ч. 15 зі звичайним порядком нарад. — Старшина Кружка Р. Ш. ім. кн. Льва у Львові на Личакові. 1829 1—1

Союз Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА“ у Львові замісць вінка на домовину бл. п. мецената Михайла Корчинського зложив тридцять (30) зол. на сироти українських емігрантів.

Український Кооперативний Банк у Львові замісць вінка на могилу бл. п. мецената Михайла Корчинського зложив 15 (пятнацять) золотих на український захист дітей ім. Петлюри в Перемишлі і пятнацять (15) золотих на фонд українських вдів і сиріт. 1832

Подяка

У безмежнім горю, яке з волі Всевишнього навістило нашу родину, забираючи нам найдорожчого сина і брата Юрія, Івана в 37-му році життя, почуваємося до обовязку зложити щиру подяку Всім Високоповажаним ближчим і дальшим Сусідам і Знайомим, які словами щирого співчуття та віддаючи Покійному останню прислугу зменшували наш біль. Найперше дякуємо Впр. оо. Калужняцькому, Німиловичеві, Гайдукевичеві, Вп. пп. Савойкам, Гайдукевичам, Головідам, Крисам, Впр. о. Сікорі, Марковові, Волошинові Гайдукові в заступстві о. декана Жарського. Зокрема дякуємо о. Німиловичеві за прощальні слова, о. Головідові і о. Добрянському за надгробні слова. Дякуємо місцевому Вчительству Вп. П. Додам і п. Приймі за часті відвідини покійного в тяжкій недузі та за щиру поміч у часі похоронів. П. Маркові Петрушакові, товаришеві Покійного, за теплі останні слова щира від нас подяка. Складаємо гарячу подяку на руки п. Володимира Поливки, хорові місцевої Читальні і хорові з Володжа, що спільною, гарною, хоча сумною піснею проводили Покійного на місце вічного спочинку. Місцевим Товариствам, Читальні, Кооперативі, Хліборобському Вишколові Молоді та Читальням в Глумчі і Лодини за вінки і участь в похоронах. Зокрема висловлюємо щиру подяку членам місцевої Читальні, які занялися уладженням похорону та в одностроях бувшого „Сокола“, якого членом був колись Покійний, несли домовину на кладовище. До глибини зворушені теплими словами співчуття, які поспішили переслати нам та поділити наше горе Впр. оо. декани Дороцькі, Стеранки, Левицькі, Вп. пп. Д-р Іван Брик, Маслики, Добошовські, п. Павлюкова, Лясти, ближча і дальша Рідня — з цілого серця Всім за це Спасибі!

Улюч, в жовтні 1937.

о. Орест і Леонтина Солтикевичі — родичі, і брат Роман.

КОНКУРС.

Рада Тов. Нар. Лічниця оголошує отсим конкурс на становища:

1) Лікарів ординаторів шпиталя Лічниці ім. Митрополита Андрея для відділів внутрішніх, хірургічного, жіночого, очного та керманичів рентґенольогічного і аналітичного відділу;

2) Лікарів асистентів внутрішнього, хірургічного і жіночого відділу.

Від кандидатів вимагається:

1) Доказу на право практики;
2) Кількалітньої спеціялізації;
3) Курікулюм віте і
4) Свідоцтва газового курсу.

Платні за умовою. Подання з документами слід висилати на адресу Управи Н. Лічниці Львів П. Скарги ч. 4. до дня 1. XI. 1937 р.

Львів, у жовтні 1937 р.

ЗА РАДУ ТОВ. Н. Лічниця:
Володимир Децикевич, голова.
Д-р Рудницька-Кришталльська Ярослава секретар.

МЕШКАННЯ

У ВІДНІ — вдова по адвокаті, українка, піднаймає кімнати, з харчем, приступні ціни, центральне положення. O. L. Wien VIII. Josefstädterstr, 73/6 1728

СТАНЦІЯ для студенток (тів). Умовини догідні. Личаківська 21. І. п. двері 6. 1743 3—3

4 КІМНАТИ, кухня, передпокій, лазничка з повним комфортом в партері Баденіх 12 сейчас до винайму. 1835 1—4

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 93—10

КРАВЧИНЯ шиє дешево по домах, виїде також на провінцію. Зголошення до „Діла“ під „Добрий крій“. 1796

БЮРО ТОРГОВЕЛЬНЕ „ДНІСТЕР“ — приймає представників в усіх повітах, постійна платня або процент. Докладно інформуємо після одержання почтової марки. Львів, Замойського 6. 1724

ХРИСТІЯНСЬКА ВІДНОВАЛЬНЯ „Перфект“, Валова 3 направляє, чистить, вивертає всіляку мужеську і жіночу одежу. 1825 1—5

КУПНО - ПРОДАЖА

ДУЖЕ гарний дім з городчиком і садом, цілий вільний, бічна Листопада при трамваю, ціна 15.000 зол. „Трансакція“, Длугоша 1.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

КУХАРКИ, селянки, пошукує Д-р Карачко, лікар — Вірки Великі, повіт Тернопіль. 1836 1—1

ЯК ДОВГО хочете чекати Пане на ліпші часи? Іотнування здобувається не самим очікуванням, а вчинками. — „Nowości Praktyczne“, Warszawa, Oddz. 7, Złota 37.

НАУКА

ШУКАЮ лекції з нижчих кляс гімн. або вищих народньої школи. Ласкаві зголошення до „Діла“ під „Учень“. 1838

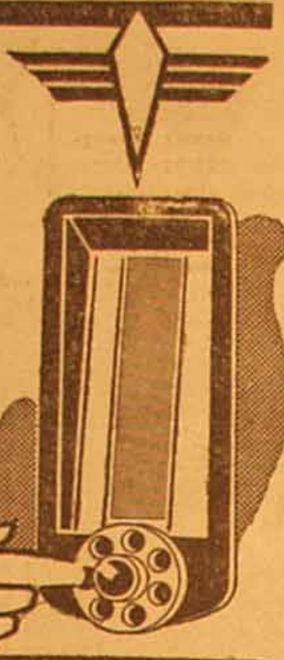
ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Чи можна накрутити мельодії

АЛЕЖ ОЧЕВИДНО...

І то дуже легко — при помочі телефонічного щиту до строєння в найдосконаліших суперґетеродинах сезону — 5-лямпової „МАЕСТРО" і 6-лямпової „ОПЕРА". Найвижчі прецизійні виконання. 7 обводів. Маґічне око. Компенсація басів. Змінна селективність. Незвичайна барва звуку. 2 динамічні голосники („Опера"). Люксусові вибагливі скриньки зі спеціяльного дерева.

ELEKTRIT-RADIO

Відбірники найвищої кляси.

Можна дістати у всіх радіоскладницях у краю, у Львові у фірмі ФОТО-РАДІО-ПАЛЯС, пл. Марійська ч. 8.

АДВОКАТ

Д-р ФРАНЦ СВІСТЕЛЬ

переніс канцелярію до Львова і веде її ПРИ ВУЛ. УЕЙСЬКОГО 8 А. 1-2

ВЕРНУЛА Я З ВІДНЯ

Рожа Фельдманівна

РОБІТНЯ КОРСЕТІВ

вул. Рутовського 12 (Пасаж Андріолього)

Матраци, ролети, тапети, фіранки, дивани, меблеві матеріяли, тапчани і т. п.

Проєктування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини

Львів, пл. Смольки 4

Тел. 24009 і 21985 11—40

ПІТ

НІГ, РУК, ПАХВИН

т. п. зникне при вживанні специяльного певного і нешкідливого патент пудру „CSAVE" **50 сот.**

Пробний пакет. **Перфумерія**

С. ФЕДЕРА

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 7. Філія: КОПЕРНИКА 15 а.

ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ

ПУДЕР З ПУШКОМ

ціна зл. 1,25 в наймодніших красках

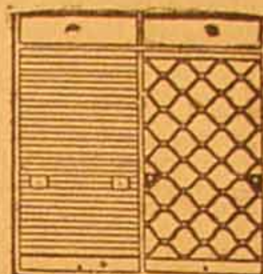
Й. ШАХ ВАРШАВА

Незрівняний в якости пудер і крем

ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ

завдяки якому стає цера

ОКСАМИТНО-МАТОВА

Жалюзії (ролети) ажурові і хвилясті

Н. Беліцкий

ЛЬВІВ Городецька 43 тел. 248-27

Власна спавальня. Ціни фабричні.

Цю рекляму на пудер МЕРІД[illegible]

Сконфіскував

рекламовий референт фабрики, зважаючи, що висока якість цього пудру сама себе найкраще рекламує.

На осінь солідні матеріяли на мужеські одяги і рагляни — наймодніші жіночі сукні і плащі — шкільні мундурки у великому виборі поручає **МАНУФАКТУРА** ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3.

Пригадую моїм П. Т. Клієнтам, що тепер найкорисніший час дати зробити рагляни і футра. — На складі великий вибір найліпших матеріялів. — — —

М. Горбачинський

АКАДЕМІЧНА 3. **тел. 215-91.**

ЧЕРЕЗ ДОМАШНІ СТУДІЇ ДО ПОПРАВИ СВОГО ІСТНУВАННЯ

Кореспонденційні Курси Технічного Креслярства

інж. Г. Ґаєвського, Варшава, пл. Трьох Хрестів 8.

РІЧНІ — вчать технічних рисунків, вичують креслярів (ок).

ВІДДІЛИ: машиновий, будівельний, мірничо-дороговий. По укінченні свідоцтва.

Наука слухова або кореспонденційна.

Слухачі курсів дістають підручники і приладдя (циркли тощо) даром.

Оплата 15 зол. місячно. — Для бідних полекші.

Програми та інформації висилаємо даром. Почтова марка на відповідь.

ДЕШЕВО

светери, білля, рукавички, панчохи, парасолі і т. п.

продає

„ГАЛЯНТЕРІЯ"

С. ДУЧИНСЬКА

ПЕРЕМИШЛЬ, КАЗИМИРІВСЬКА 26.

Модні й дешеві

матеріяли на осінні вбрання, плащі, костюми, покриття футра — у великому виборі кольорів дістанете в

МАНУФАКТУРІ

Е. Ф. Борис і Ска

Перемишль, скр. пошт. 185.

Жадайте безплатних зразків.

Жалюзії склепові всіх родів

також **МЕТАЛЕВІ МЕБЛІ**

поручає **Фабрика „FABROL"** **Львів, вул. Б. Гольдмана ч. 3.** Тел. 206-29

Ціни конкуренційні. Цінники на бажання.

ТІЛЬКИ — РИНОК 33.

На біжучий сезон

Найбільший вибір мужеських і жіночих новин

Найліпші товари,

Найнижчі ціни

у відомім гуртовім складі сукна і вовняних товарів фірми

ЯН ВАЛЛЯХ і Син

ЛЬВІВ — РИНОК Ч. 33.

Тел. 247-16. Християнська фірма. Рік оснування 1841. Жадних філій не маємо.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки. 1428 17—40

Чи знаєте, що...

всіляке білля мужеське, жіноче, дитяче і постелеве купите найліпше

безпосередньо у фабриці

„ПАВ" ЛЬВІВ Сикстуська 1. 3-5

КІР

Львів, Уейського [illegible]

Тел. 280-[illegible]

Станиславів, 3-го Мая [illegible]

ПЛЯНИ

КОШТОРИСИ

БУДОВИ.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35

1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60

1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15

купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10

шукаючі праці . . . . зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480.—

Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. 250.—

Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. 130.—

Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.